

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 22138-10-11 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט יעקב שינמן

תובעים
1. שמחה יעקובוביץ
2. אסושיאייטד פרודיוסרס לימיטד
ע"י ב"כ עו"ד יוסי עבאדי ועו"ד גיליה טמיר רייק

נגד

נתבע
יוסף אדוארד זיאס
ע"י ב"כ עו"ד יהונתן צבי

פסק דין

עניינה של התביעה שלפני, בטענת התובעים, כי הנתבע, מר יוסף זיאס (להלן: "הנתבע" או "מר זיאס"), פעל באופן כפייתי נגד שידור סרטיהם וספריו של התובע 1, מר שמחה יעקובוביץ (להלן: "התובע" או "מר יעקובוביץ") ושל התובעת 2, חברת ההפקות המצויה בשליטתו (להלן: "התובעת").

התובע, לטענתו, הינו עיתונאי חוקר סופר ויוצר ומביים תוכניות וסרטים דוקומנטריים המשודרים ברחבי העולם, בין היתר באמצעות התובעת 2, בין היתר בערוצי ידועים ומוכרים כמו: Discovery, BBC, The History channel, CBC, National Geographic, channel. התובעים זכו בפרסים בגין עבודותיהם ובכלל זה התובע זכה בפרס "אמי" בשלוש שנים (96,97,07) והתובעת זכתה בפסטיבל הסרטים הארכיאולוגיים מטעם המוזיאון להיסטוריה בבריסל שבבלגיה.

הנתבע הינו אנתרופולוג אשר עבד ברשות העתיקות ממנה פרש בשנת 1997. הנתבע למד ארכיאולוגיה בדגש על ארכיאולוגיה פרה - היסטורית, אנתרופולוגיה, אנתרופולוגיה פיסית ובלשנות. הגם שהנתבע אינו ארכיאולוג, הרי אין חולק שהוא עבד בצמידות עם ארכיאולוגים ברשות העתיקות, גם אם מקצועו העיקרי היה אנתרופולוגיה פיסית והוא השתתף בחפירות ארכיאולוגיות רבות במסגרת עבודתו ברשות העתיקות.

סרטיו של התובע בשנים האחרונות, עוסקים בנושאים הקשורים לארכיאולוגיה של ראשית ימי הנצרות, ותיאוריות לגבי התרחשויות של אירועים, הקשורים בין היתר להיסטוריית הנצרות.

עיקר טענות התובעים מופנות כלפי אמירות של מר זיאס בנוגע למספר סרטים דוקומנטריים שהופקו על ידי התובעים, העוסקים כאמור בראשית ימי הנצרות, כגון הסרט הדוקומנטרי שהופק על ידם בשם "מערת הקבורה האבודה של ישו" בהנחיית המפיק ההוליוודי ג'ימס קמרון, בו הועלתה ההשערה כי במערת קבורה שנמצאה בשכונת תלפיות שבירושלים, נקברו ישו ובני משפחתו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

(להלן: "סרט מערת הקבורה האבודה של ישו" או "הסרט") וכן הסרט שהופק בעקבותיו, בו נחקרה מערת קבורה נוספת המצויה בסמיכות למערה שנטען שהיא מערת הקבורה של ישו, בו הוצגו ממצאים לגביהם נטען כי הם מחזקים את התיאוריה שהוצגה בסרט הראשון (להלן: "סרט ההמשך") וכן כלפי אמירותיו, לגבי הספרים שהוצאו על ידי התובע בעקבות הסרט וסרט ההמשך (להלן: "הספרים").

לטענת התובעים, הנתבע פנה לגורמים רבים הקשורים עם התובעים (כמו רשתות טלוויזיה, ואוניברסיטאות) וכן פרסם מאמרים ברשת האינטרנט נגד הסרטים והספרים של התובעים, כשדבריו אלו של הנתבע כללו השמצות "פרוועות" חסרות שחר כמו הגדרת וכינוי התובעים ככאלו, שמטעים במכוון ובזדון את הציבור, מנצלים את השואה לצורך רווחים וכאלו שלמען מטרות אלו: זייפן, רימו, עשו מניפולציות מכוונות.

לטענת התובעים, התנהלות הנתבע מהווה לשון הרע כקבוע בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה - 1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע" או "החוק") וגרמה להפרת חוזים עימם, והיא אף עולה כדי שקר מפגיע.

בכתב התביעה התבקש בית המשפט לחייב את הנתבע בתשלום פיצויים בסך של 3,500,000 ₪, לאסור עליו לפרסם את המאמרים הפוגעניים הנוגעים לפעילות התובעים וכן להורות לו לפרסם מודעת התנצלות.

הנתבע, טען מנגד, שהוא מבקש להגן על ערכי המחקר המדעי, והתביעה נועדה להשתיקו.

הנתבע סבור כי גם כוחה העצום של האמונה הדתית הנוצרית נמצא ברקע תובענה זו, והרקע לה הם הניסיונות להשתיקו, כפי שהיה בתביעה שהוגשה בשנת 1925 כנגד ג'ון סקופס במשפט-*The State of Tennessee V. John Scopes* - הידוע כ"משפט הקופים" (סקופס לימד את תורת האבולוציה של דרווין שהיוותה קריאת תיגר על האמונה הנוצרית והיוותה עבירה על חוקי מדינת טנסי שאסרה על הוראת האבולוציה). התובע מוצא דמיון בין שני הליכים אלו כשבשניהם המטרה להשתיק אנשי מחקר מתקדמים, אלא שלהבדיל משם, כאן מנסים התובעים באמצעות ההשפעה העצומה של סיפורי ישוע הנוצרי, להפיק רווחים ובצע כסף מלמעלה ממיליארד מאמיני הנצרות, בעוד הנתבע אינו "מרוויח" ממאבקו להגן על ערכי המחקר המדעי ולו אגורה שחוקה אחת.

הנתבע הודה כי פנה לגורמים שונים והתריע בפניהם על הפגמים המצויים בסרטי התובעים, אולם זאת מאחר שהתובעים פעלו כאמור לטעמו, בחוסר יושרה מתוך מטרה להונות את הציבור, זאת לשם השאת רווחיהם. לטענתו, הוא אחד מקבוצה גדולה של חוקרים, ארכיאולוגים, היסטוריונים, ואנשי מקצוע שונים הסבורים כי יש לפעול בנחרצות כנגד התובעים בשל התנהלותם הפסולה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

לגרסת הנתבע, סרטיהם של התובעים, המוצגים כסרטים דוקומנטריים, מעוותים בכוונת תחילה את הממצאים המדעיים והארכיאולוגיים, וכל מטרתו בפרסומיו הייתה לחשוף את המניפולציות בהן עשה התובע שימוש בכדי למנוע את הטעיית הציבור ואת השימוש לרעה במדע.

הנתבע סבור כי פרסומיו כלל לא מהווים לשון הרע, ואף אם יקבע כי מדובר בלשון הרע, הרי שקמות לו הן הגנת "אמת בפרסום" והן הגנת "תום הלב". הוא אף סבור, כי אין בסיס לטענה שפעולותיו הובילו להפרת חוזים עם התובעים או כי הן עולות כדי שקר מפגיע.

לפיכך, התבקש בית המשפט לדחות את התביעה ולהשית על התובעים את הוצאותיו.

כפי שיפורט להלן, הגעתי למסקנה, כי דין התביעה להתקבל.

חבל, שהנתבע שכח את כלל היסוד החוצה את עקרונות כל הדתות והוא עקרון מניעת הפגיעה של אדם בחברו באמצעות "לשון הרע". הגם שעסקינן באירועים הקשורים בהיסטוריה של הנצרות, הרי שגם מקורת העם היהודי ראו "בנגע" זה של לשון הרע, פגיעה שיש למונעה ורבות נכתב על העונשים שנעשו אלו שלא צייתו לכך לפי ההלכה. איסור זה הוא כה חשוב עד שיהודי מתחיל את תפילת הבוקר בבקשה לקבל הגנה מכל הרעות הקשות וביניהן נמנית לשון הרע: **"יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מַעֲזֵי פָנַי, וּמַעֲזוֹת פָּנַי, מֵאֲדָם רָע, מֵיֵצֵר רָע, מִחֶבֶר רָע, מִשָּׂכֵן רָע, מִפֶּגַע רָע, מֵעֵין הָרָע, וּמִלְשׁוֹן הָרָע..."** (מתוך הברכות שבפתח תפילת שחרית).

ביקורת ככלל וביקורת אקדמאית בפרט, היא כלי חשוב לקיומו של שוק רעיונות חופשי בחברה ולהגשמת הערך של חופש הביטוי, שהוא זכות יסוד בכל חברה דמוקרטית.

גם הבעת דעות חריפות ואפילו בוטות וחריפות עשויות להיות מוגנות תחת ערך זה, אשר יש הרואים בו "ציפור נפשה של הדמוקרטיה" (ע"פ 255/68 **מדינת ישראל נ' אברהם בן משה**, פ"ד (2) 427).

ברם, בין ביקורת לגיטימית על התיאוריות המוצגות בסרטי התובעים (אשר נראה כי ישנם מומחים שיראו בהם כתיאוריות שגויות ואולי אף מופרכות) ובין אמירותיו של הנתבע, כרוח מזרח ממערב וגם אמירותיו של הנתבע, השוללות את תיאוריות התובע בסרטיו ובספריו, יכולות להיות מופרכות ושגויות באותה מידה. שתיהן בגדר גרסאות ותיאוריות שניתן לקבלן ולהסכים להן או לשלול אותן ולדחותן, אך הכל צריך להיעשות בהתבטאויות שאין בהן לשון הרע ואין בהן ניסיונות לבזות, להעליב ולפגוע באחר, רק משום שדעותיו שונות ומנוגדות לאלו של מי שמבקר אותן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

אין צורך בפסק דין זה לקבוע אם יש ממש בתיאוריות ובסברות המוצגות בסרטיו של התובע, אך ברור כפי שעוד יפורט בהמשך, הלכה למעשה, שהנתבע לא הצביע על פגמים ממשיים בתיאוריות שבסרטים עד כדי שאלו יחשבו כלא נכונים ובפרט לא ככאלו שהם בגדר - הטעיה, תרמית וזיוף. למעשה, הנתבע לא ביקר את הסרטים מבחינה מדעית, אלא האשים את התובעים במעשים חמורים כגון זיוף והונאה, "סרסור" בתנ"ך, ניצול ציני של זכר השואה לשם גריפת רווחים, ועוד.

ניסיונותיו של הנתבע להוכיח כי היה אמת בפרסומים אלו, או כי הם נעשו בתום לב, לא צלחו. בנסיבות אלו, גובר הערך המוגן על ידי איסור לשון הרע, זכותו של האדם לשם טוב, שאף הוא ערך יסוד בכל משטר דמוקרטי. "טוב שם, משמן טוב" נאמר במקורותינו (קהלת, פרק ז' פסוק א'), ובנסיבות המקרה דן מתבקש כי פגיעתו של הנתבע בשם הטוב של התובעים תענה בסעד הולם.

א. רקע

1. מר יעקובוביץ' הוא עיתונאי ומפיק סרטים דוקומנטריים. כאמור, סרטיו האחרונים עוסקים בתקופת ראשית ימי הנצרות. מלבד הסרט על מערת הקבורה בתלפיות שהופק בשנת 2007, אשר בענייננו אף פורסם על ידי התובע בשיתוף עם מר צ'ארלס פלגרינו ספר המפרט את התיאוריות שהוצגו בסרט בשם "The Jesus Family Tomb" (להלן: "הספר על מערת הקבורה" או "הספר"), הפיקו התובעים סרטים נוספים העוסקים בארכיאולוגיה של תקופת ראשית הנצרות.
2. על ידי התובעים הופקה סדרה בת שישה פרקים בשם "הסודות היהודיים של הנצרות". הסרט הראשון שהוקרן במסגרת סדרה זו, בשם "מסמרי הצלב", עסק בתיאוריה, כי אותרו המסמרים ששימשו לצליבתו של ישו, זאת בהתבסס על בחינת מסמרים מהתקופה הרומית שנמצאו במערה באזור ירושלים, לגביה נטען כי היא מערת הקבורה המשפחתית של "קיפא", מי שכיהן ככהן הגדול של ירושלים בתקופת חייו של ישו.
3. כמו כן, סיימו התובעים לפני הגשת התובענה כאן, להפיק כאמור את סרט ההמשך, לסרט "מערת הקבורה האבודה של ישו", ועיקר המחלוקת בתובענה זו נסב סביב המוצג והנאמר בסרט ההמשך. בסרט זה בחנו התובעים באמצעות החדרת זרוע רובוטית, מערה - שהתגלתה זה מכבר ונאטמה, המצויה בקרבה למערה שנטען כי היא מערת הקבורה של ישו. אחד הממצאים העיקריים שהוצגו בסרט ההמשך היה סמל חרוט על גלוסקמה, לגביו נטען בסרט, כי מדובר בציור של דג המקיא מתוכו את יונה הנביא. מנגד, לטענת הנתבע חוקרים שונים טענו, כי מדובר דווקא בציור של כד עתיק (אמפורה).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

יוסבר, כי בימיה המוקדמים של הנצרות היה יונה הנביא אחד מסמליה המרכזיים, בין השאר משום שבברית החדשה (הבשורה על פי מתי, פרק י"ב, 40) נאמר על ידי ישו עצמו, כי כשם שיונה הנביא שהה שלושה ימים במעי הדג, כך יהיה הוא בבטן האדמה שלושה ימים ואז יקום לתחייה.

בסרט ההמשך נטען, כי ממצא זה מחזק את המסקנה שמערת הקבורה בתלפיות היא אכן מערת הקבורה של ישו.

4. התובע אף חיבר במשותף עם פרופ' גיימס דן טייבור, ראש החוג ללימודי דתות באוניברסיטת צפון קרוליינה בשרלוט (להלן: "פרופ' טייבור") את ספר ההמשך האמור לספר על מערת הקבורה, בנושא סרט ההמשך והממצאים הארכיאולוגיים נוספים בנוגע לתקופת ראשית הנצרות (להלן: "ספר ההמשך").

5. הנתבע, מר זיאס, הינו אנתרופולוג בהכשרתו, אשר עיקר מומחיותו בתחום האנתרופולוגיה הפיסית. יש לציין כי בישראל המקצוע של אנתרופולוגיה פיסית מסווג מבחינה אקדמאית תחת הפקולטות ללימודי רפואה. בין השנים 1972 עד 1997 עבד הנתבע ברשות העתיקות. במסגרת עבודתו השתתף הנתבע בחפירות ארכיאולוגיות ועסק בין היתר בממצאי עצמות אנושיים כמו גם במחקרים בנוגע למחלות בתקופה העתיקה, ועל כן הוא רואה עצמו גם כבעל מומחיות גם בתחום הארכיאולוגיה.

6. לנתבע אתר אינטרנט שקיים למעלה מעשור, בו מפורסמים קורות חייו ומאמריו המדעיים, וכן הוא משמש לפרסום מאמרי ביקורת. בין היתר, פורסמו באתר מאמרים שונים הנוגעים לסרטים שהופקו על ידי התובעים, בהם הועלו טענות שונות בנוגע לסרטים אלו ולהתנהלותם האישית של התובע ושל פרופ' טייבור שהיה מעורב גם בהפקת סרט ההמשך.

7. כך, בשנת 2007 פורסם מאמר שכתרתו "Deconstructing the Second and Hopefully Last Coming of Simcha and the BAR Crowd", שהעביר ביקורת על הסרט "מערת הקבורה האבודה של ישו".

מאמר נוסף שפורסם באתר האינטרנט של הנתבע (ללא תאריך), שכתרתו "The Talpiot Tomb – Deliberate Misrepresentation" עוסק בכנס שנערך בחודש ינואר 2008 במשכנת שאננים בירושלים בנושא מערה הקבורה בתלפיות ומעלה טענות שונות לגבי מעורבות התובע בכנס.

מאמר נוסף שכתרתו "More Amazing Dis-Grace: The Jesus Nails: The Naked Truth vs. The Naked Archaeologist" פורסם בחודש אפריל 2011, כאשר שמו של התובע צוין בכותרת המאמר באופן שבו האות S בשמו הוחלפה בסימן \$. מאמר זה התייחס לפרק "מסמרי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

- הצלב" מתוך הסדרה שהופקה על ידי התובעים.
 חודש לאחר מכן, במאי 2011, פורסם מאמר נוסף שכותרתו "Secrets of Christianity: Nails of the Cross – Nothing to go Ga-Ga Over" שאף הוא עסק בפרק האמור.
 שני מאמרים נוספים בנושא זה פורסמו בחודשים יולי ואוגוסט 2011.
8. במקביל לפרסום מאמרים אלו, פנה מר זיאס, לגורמים שונים בנוגע לפעילות התובעים. הנתבע שלח מכתב להוצאת הספרים Simon & Schuster אשר הוציאו לאור את ספרם המשותף של התובע ומר פלגרינו, בו הועלו טענות שונות כנגד התובע ועמיתיו.
 בחודש יוני 2011 פנה הנתבע בהודעת דואר אלקטרונית לד"ר ננסי גוטריז (להלן: "ד"ר גוטריז"), דיקנית אוניברסיטת צפון קרוליינה בשרלוט שם מכהן כאמור פרופ' טייבור, והעלה טענות שונות נגד ספר המשך שנכתב על ידי התובע ופרופ' טייבור. להודעה צורף המכתב שנשלח להוצאת הספרים.
 בהמשך לכך, בחודש יולי 2011 כתב הנתבע הודעת דואר אלקטרוני נוספת לנגיד האוניברסיטה, וגם אליה צורף המכתב שנשלח להוצאת הספרים.
9. תשובה לפנייתו של הנתבע נשלחה ביום 15.7.2011 על ידי ד"ר סטיבן מויזר, סגן נגיד האוניברסיטה והאחראי על היושרה האקדמאית (להלן: "ד"ר מויזר").
 הנתבע השיב בשתי הודעות דואר אלקטרוני עוד באותו היום, ובמהלך החודש שלאחר מכן הוסיף לשלוח פניות רבות לד"ר מויזר בהן הועלו טענות שונות נגד התובע ופרופ' טייבור. ביום 3.8.2011 נשלחה לנתבע תשובתו של ד"ר מויזר, אשר הבהיר כי בחן את הטענות שהועלו על ידי התובע אולם לא עלה בידו למצוא "any specific allegation that would rise to the level of academic misconduct as defined by UNC Charlotte or any other U.S. research university know to me". לאור כך, הודיע ד"ר מויזר כי האוניברסיטה לא תנקוט בפעולות נוספות כלשהן בשלב זה.
10. בתשובה להודעה זו שלח הנתבע ביום 18.8.2011 הודעת דואר אלקטרוני נוספת בה טען כי הראיות שהוצגו לאוניברסיטה הובילו לכך שערון National Geographic (להלן: "נשיונל גיאוגרפיק"), השתכנע לבטל את החוזה עם התובעים וכי על האוניברסיטה להתמודד עם הטענות שהועלו על ידו.
 בנוסף פנה הנתבע לגורמים שונים בנשיונל גיאוגרפיק והציג בפניותיו טענות שונות נגד סרטי התובעים. כן התראיין הנתבע לתוכנית טלוויזיה ואף במסגרתה העלה טענות שונות באשר לפעילותו התובעים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

11. על רקע דברים אלו הוגשה ביום 11.10.2011 התובענה דנן. בדיון שהתקיים ביום 17.10.2012 הוסכם כי לשם יעילות הדיון, יופרד הדיון בשאלת החבות מהדיון בשאלת הנזק. בתיק התקיימו 9 ימי הוכחות ונשמעו עדים רבים. בסופו של יום הוסכם כי הסעדים הנדרשים על ידי התובעים ימוצו בסעדים הסטטוטוריים שבדין לגביהם אכריע בפשרה בהתאם לסעיף 79א' לחוק בתי המשפט [ניסוח משולב], התשמ"ד-1984.

ב. תמצית טענות הצדדים

12. **התובעים** טענו כי פרסומי הרבים של הנתבע נועדו לפגוע בהם ובעסקיהם במתכוון, במטרה לסכל את שידור סרטיהם ופרסום ספר ההמשך.

התובעים הפנו להודעות הדואר האלקטרוני השונות שנשלחו על ידי הנתבע, לפניותיו לערוץ נשיונל גיאוגרפיק, לראיון טלוויזיה שנערך עימו וכן למאמרים השונים שפרסם באינטרנט. לטענתם, דבריו של התובע כוללים השמצות פרועות וחסרות בסיס וחורגים מגבולותיו של ויכוח אקדמאי לגיטימי, כך שהתנהלותו מנוגדת להוראותיו של חוק איסור לשון הרע. התובעים סבורים כי הנתבע לא עמד בנטל להוכיח שקמה לו הגנת "אמת דיברתי" הקבועה בחוק איסור לשון הרע. התובעים גרסו כי ההאשמות שהועלו על ידי הנתבע כלל לא הוכחו, ובכלל זאת התייחסו התובעים לטענות הנתבע כי בוצעו על ידם עבירות שוחד, כי הציור שהוצג בסרט ההמשך אשר נטען שהוא דג המקיא את יונה הנביא זויף, כי פעילות התובעים מומנה על ידי גורמים עבריינים ועוד. כן נטען שלא קמה לנתבע הגנת תום הלב, משום שכוונתו הייתה לפגוע על ידי פרסומי התובעים באופן בלתי סביר וכן משום שלא ביצע בדיקה מעמיקה של העובדות לפני הפרסום.

לבסוף טענו התובעים, כי התנהלותו של הנתבע גרמה לתוצאות חמורות עבורם, ובכלל זה הובילה לביטול ההסכם לשידור סרט ההמשך בערוץ נשיונל גיאוגרפיק, לביטול חוזה עם ערוץ Discovery (להלן: "דיסקבריי") בנוגע להקרנה נוספת של הסרט "מערת הקבורה האבודה של ישו", מנעה את הקרנת סרט זה בערוץ 4 ואף הובילה לדחיית הוצאתו לאור של ספר ההמשך שנכתב על ידי התובע ופרופ' טייבור. מעשים אלו מקימים לטענת התובעים, עילת תביעה בגין גרם הפרת חוזה כקבוע בסעיף 62(א) **לפקודת הנזיקין [ניסוח חדש]** (להלן: "פקודת הנזיקין"). התובעים גרסו כי פעולותיו של הנתבע נעשו בזדון ועל כן יש לראות בפרסומיו "שקר מפגיע" כהגדרתו בסעיף 58 לפקודת הנזיקין. לאור כל האמור לעיל, התבקש בית המשפט להכריע בתובענה לטובת התובעים.

13. **הנתבע** טען מנגד, שהוכח על ידו בעדויות המומחים השונים שנשמעו כי בעוד שהתובעים מתיימרים להפיק סרטים שנעשו תוך שימוש בכלים ואמצעים מדעיים, **בפועל הם מטעים במכוון את ציבור הצופים ומעוותים ממצאים לשם רווח כלכלי**. לטענתו, התביעה היא תביעת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

השתקה (המכונה בשפה האנגלית "SLAPP", strategic lawsuit against public participation) אשר נועדה למנוע ממנו לבקר את התובעים. הנתבע גורס כי יש לאמץ בישראל את הדוקטרינה האמריקאית שנקבעה לדיון בתביעות מעין אלו. בנוגע לתביעת לשון הרע, טען הנתבע כי הורחבה החזית שלא כדין, זאת משום שכתב התביעה לא פירט את כלל האמירות מתוך המאמרים שנכתבו על ידי הנתבע לגביהן נטען כי הן מהוות לשון הרע. הנתבע טען שפרסומיו כוללים **ביקורת לגיטימית** ואין לראות בהם לשון הרע. כן נטען כי עומדות לו ההגנות הקבועות בחוק, הן הגנת "אמת בפרסום" והן הגנת **תום הלב**. באשר לעילה של גרס הפרת חוזה, טען הנתבע כי העובדות בנוגע לביטול החוזה עם ערוץ נשיונל גיאוגרפיק כלל לא פורטו בכתב התביעה ומשכך מדובר בהרחבת חזית אסורה שאין להתירה. לנוף הדברים טען הנתבע שכלל לא הוכח שפעילותו היא שהובילה לביטול החוזה, וכי התובע נמנע מלהעיד את העדים הרלוונטיים בעניין זה. הנתבע טען עוד שמהראיות שהוצגו התברר כי התובע הוא שהחליט לבטל את ההקרנה. הנתבע אף טען כי התבסס על מידע שנמסר לו על ידי גורם מעורב בהפקה ולא הייתה לו כל סיבה לפקפק באמינותו. לכן, לא הוכחה גם עילת התביעה של שקר במפגי. לפיכך התבקש בית המשפט לדחות את התביעה.

14. ביום 30.4.2015 התקיים דיון נוסף במסגרתו הגיעו הצדדים להסכמה בנוגע לשאלת הנוק. הצדדים הסכימו כי ככל שיתקבלו טענות התובעים בסוגיית החבות, אזי הפיצויים שיפסקו בתיק יתבססו על הפיצוי הסטוטורי הקבוע בסעיף 7א' לחוק איסור לשון הרע, כאשר בית המשפט יכריע בעניין בהתאם לסמכות הקבועה בסעיף 79א' לחוק **בתי המשפט [נוסח משולב]**, תשמ"ד-1984. כעת בשלה העת למתן הכרעה.

ג. הדין

ג (1). המסגרת הנורמטיבית

חוק איסור לשון הרע מבקש לאזן בין הערך של האדם לשמו הטוב, שהיא זכות יסוד הנגזרת מהערך החוקתי של כבוד האדם, לבין הערך של חופש הביטוי, אשר הוכר בשורת פסקי דין כזכות יסוד שאף היא נגזרת מאותו ערך חוקתי (ראו ע"א 214/89 **אבנרי נ' שפירא**, פ"ד מוג(3) 840; הנשיא (כתוארו אז) ברק בע"א 4534/02 **רשת שוקן בע"מ נ' אילון (לוני) הרציקוביץ'**, פ"ד נח(3) 558, בעמ' 565 (להלן: "עניין שוקן").

ג (2). לשון הרע

סעיף 1 לחוק לשון הרע מפרט את היסוד הראשון לקיומה של עוולת לשון הרע, וקובע כי לשון הרע היא דבר אשר פרסומו עלול:

"(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדם;

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו".

הכרעת בית המשפט בשאלה האם פרסום מסוים מהווה לשון הרע מחייבת כי התובע יוכיח שאכן, מבחינה אובייקטיבית, עונה הפרסום לאחד מהקריטריונים שנקבעו בסעיף 1 (ראו אורי שנהר, דיני לשון הרע (1997), בעמוד 122 (להלן: "שנהר, לשון הרע").

15. כפי שצינתי כבר בפרשה אחרת, לטעמי הזכות לחופש הביטוי היא זכות יסוד "אך בצידה קיימת החובה לעשות שימוש בזכות זו: בזהירות, במתינות מטעמים ענייניים, בשום שכל, ותוך שמירה על כבודם ועל רגישותם של מגזרים שונים באוכלוסייה" (ע"א (מרכז) 32031-10-12 דנון תקשורת תדמיתית בע"מ נ' הרב אמנון יצחק שליט"א (ניתן ביום 9.5.2013) (להלן: "עניין דנון תקשורת") ובענייננו, תוך שמירה על כבודם של אנשים בעלי דעות שונות - בין אם אלו דעות הנוגעות לדת, לאומנות, לארכיאולוגיה והיסטוריה וכד' להביע דעה שונה.

על הקושי באיזון בין שתי הזכויות, הזכות לחופש הביטוי מחד גיסא והזכות לשם טוב מאידך גיסא, עמד הנשיא (כתוארו אז) ברק בעניין שוקן (עמודים 567 – 568):

"מבחינה פרשנית המשקל של חופש הביטוי מתחזק כאשר עסקינן בביטוי כגון ביקורת, סאטירה, פרודיה, טור דעות, שמטרתו בעיקר לעורר ויכוח ציבורי, אך הוא חף מיומרה להציג אמת עובדתית. כאשר מדובר בהבעת דעה מסוג זה, הגבלת חופש הביטוי פוגעת בצורה קשה בקיומו של "שוק רעיונות" חופשי, בצורך להגשמה עצמית ובלב לבו של השיח הדמוקרטי. סאטירה, לשם הדוגמה, בהיותה צורת ביטוי בוטה ועוקצנית, נועדה לעורר פרובוקציה, להתריס ולעתים אף להתסיס על-מנת ליצור דיון ציבורי... אולם בצד המשקל שניתן לחופש הביטוי בעת עריכת האיזון הראוי בעניין "הבעת דעה מהסוג הטהור", יש לזכור כי גם ביטוי כזה עלול לפגוע בכבודו של אדם ולבזותו. אין לאפשר כל השתלחות פוגענית ולו מכיוון שהיא חוסה תחת הסוגה של פרודיה או סאטירה. העלבות והכפשות אינן מוגנות. במקרים כאלה תגבר זכותו של התובע לשם טוב".

16. היסוד השני לקיומו של העוולה הוא יסוד ה"פרסום", אשר מוגדר בסעיף 2 לחוק:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

2" (א) פרסום, לענין לשון הרע - בין בעל פה ובין בכתב או בדפוס, לרבות ציור, דמות, תנועה, צליל וכל אמצעי אחר.

(ב) רואים כפרסום לשון הרע, בלי למעט מדרכי פרסום אחרות:

(1) אם היתה מיועדת לאדם זולת הנפגע והגיעה לאותו אדם או לאדם אחר זולת הנפגע;

(2) אם היתה בכתב והכתב עשוי היה, לפי הנסיבות להגיע לאדם זולת הנפגע".

17. נטל ההוכחה של יסוד זה מוטל גם הוא על התובע, כאשר "תובע בהליך אזרחי צריך להוכיח שהפרסום נעשה על ידי הנתבע, שהיה מיועד לאדם זולת הנפגע (בפרסום שאינו בכתב) והגיע לאדם זולת הנפגע (בפרסום שאינו בכתב), או שעשוי היה להגיע לאדם זולת הנפגע (בפרסום בכתב)" (שנהר, לשון הרע, בעמוד 93).

ג (3). ההגנות

18. אף אם הוכיח התובע כי התקיימו שני יסודות אלו, הרי שקיים לשון הרע, אך במקרים מסוימים יהיה הנתבע פטור מאחריות עקב טענות הגנה. סעיפים 13 - 17 לחוק איסור לשון הרע קובעים מהם פרסומים מותרים, ומקנים לנתבע הגנות מסוימות מפני תביעה. סעיף 14 לחוק קובע את "הגנת אמת הפרסום", היה והנתבע הוכיח כי הדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי. סעיף 15 לחוק מקנה לנתבע "הגנת תום לב" אם הפרסום נעשה בתום לב באחת הנסיבות המנויות בסעיף. נטל ההוכחה להראות כי התקיימה ההגנה הקבועה בחוק מוטל, כמובן, על הנתבע.

19. על רקע זה, אפנה כעת להכריע בטענות הצדדים.

ד. דיון והכרעה

20. אבחן תחילה האם אכן, כנטען על ידי התובעים, התקיימו בענייננו היסודות הקבועים בהוראות סעיפים 1 ו-2 לחוק איסור לשון הרע.

ד(1). האם אמירותיו של הנתבע מהוות לשון הרע?

21. כאמור, סעיף 2 לחוק מחייב שיוכח על ידי התובע יסוד הפרסום. בענייננו, דבריו של הנתבע נמסרו הן באמצעות מאמריו שפורסמו ברשת האינטרנט והן באמצעות הודעות דואר אלקטרוני שנשלחו לגורמים שונים הקשורים לעסקיהם של התובעים. ברי אפוא כי יסוד הפרסום התקיים,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-11 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

ולמעשה גם הנתבע לא חלק על כך.
לפיכך, השאלה אותה יש לבחון היא, האם התבטאויותיו של הנתבע עולות כדי "לשון הרע"
כהגדרתו בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע.

התבטאויותיו של הנתבע במאמריו

22. התובעים הציגו בכתב התביעה שישה מאמרים שפורסמו על ידי הנתבע אשר כוללים, לטענתם, אמירות המהוות לשון הרע. בתצהיר התובע ובסיכומים הפנו התובעים לחמישה מתוכם, כאשר המאמר החמישי מחודש אוגוסט 2011 לא נכתב על ידי התובע אלא מצטט את דבריו, וטענו כי אמירות שונות במאמרים הללו מהוות לשון הרע. אבחן כעת האם ביטויים אלו עשויים היו להשפיל או לבזות את התובעים או לפגוע במשלח ידם ובעסקיהם, כך שפי שטענו התובעים, יש לראות בהם לשון הרע.

23. המאמר הראשון משנת 2007 שכותרתו "Deconstructing the Second and Hopefully Last Coming of Simcha and the BAR Crowd" (נספח 13 לכתב התביעה) כלל מספר ביטויים שלטענת הנתבע מהווים ביקורת לגיטימית אשר אינה עולה כדי לשון הרע.
כך למשל, טענות הנתבע באותו מאמר שטרם של התובעים על קברו של ישו הוא: **"basically a re-hash of the 1996 story by Ray Bruce... somewhat re-written"** כי **"artificially created"** **journalist told him about the tomb long before** או כי הסרט: **"a story"** (אשר הוזכרו בנספח 1 לתצהירו של התובע כביטויים המקימים עילת תביעה לפי חוק איסור לשון הרע), הם בגדר העברת ביקורת מוגנת שקשה להחשיבה כלשון הרע.

24. הגם שמדובר בביקורת, אולי אפילו חריפה, על התנהלות התובע, דברים אלו הם אינם לטעמי, בגדר לשון הרע כמשמעותם בחוק, שכן יש לראותם ולקוראם בהקשר והדבק הדברים הכללי, בו הם נאמרו כפי שהבהיר בית המשפט העליון בעניין שוקן: **"כל הקורא בכתבה יבין וידע כי אלה הם דברים בוטים, גסים וחסרי טעם... אולם בכך אין כדי להוציא, מבחינה עקרונית, את האמור בכתבה מגדרי חופש הביטוי, שהרי כידוע, עיקר תכליתו של חופש הביטוי להבטיח הגנה לביטויים קיצוניים ומעוררי מחלוקת. דברי נועם, הערבים לאוזן והקלים לעיכול, אינם זקוקים להגנה של חופש הביטוי. דווקא אותן אמירות המעוררות תחושות שליליות – הן אלה שחשופות לפגיעה, ולכן הן זקוקות למעטה ההגנה של הזכות הבסיסית – זכות שהיא "ציפור נפשה" של הדמוקרטיה"** (פסקה 2 לפסק דינו של השופט ריבלין).
אף אמירות אחרות של הנתבע (שאינן בוטות כלל וכלל בהשוואה לדברים שנאמרו על ידי הנתבע בעניין שוקן), כגון **"The film tries to give the false impression that they were sampling human tissue which..."** (בהתייחס לסצנה ספציפית מתוך הסרט בה מוצגת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

אילוסטרציה של בדיקות דנ"א במעבדה, יכולים בהחלט להיחשב כביקורת לגיטימית על הסרט, שאינה נכנסת בגדרי סעיף 1 לחוק.

25. מאידך, מאמרו זה של הנתבע כלל, גם ביטויים אשר אין מנוס מקביעה כי הם מהווים לשון

הרע. למשל, הנתבע האשים את התובע במרמה, בשוחד ובזיוף, וכך למשל נאמר שם: **"Simcha"**

J. film maker who produced the documentary on the James son of Joseph, brother of Jesus ossuary which was deemed to be a forgery"

מהאופן שבו נוסחו הדברים במאמר עולה בבירור כי מעשי המרמה מיוחסים לתובע עצמו. ייחוס מעין זה של מעשי מרמה או זיוף מהווה בהחלט לשון הרע, ולמעשה, מקום בו אדם לא הורשע בפלילים על ידי בית המשפט, **"נדירים יהיו המקרים שבהם יקבע בית-המשפט שייחוס של ביצוע עבירה אינו מהווה לשון הרע"** (שנהר, לשון הרע, בעמוד 129, וראו גם ע"פ (ת"א) 989/79 שמואל בורוכוב נ' זאב יפת, תשמ"ב (2) 521; להחלטת בית המשפט העליון הדוחה את הערעור ראו בע"פ 677/83 בורוכוב נ' יפת פ"ד לט(3), 205 (להלן: **"פרשת יפת"**).

עוד ראוי לציין, שהנתבע ייחס באותו מאמר לתובע **שימוש ציני בזכר השואה וניסיון להשיג תהילה והון על חשבון השואה**, וטען כי סרטו של התובע מהווה **"deliberate attempt to fool the public"**

ניתן בהחלט לראות באמירות אלו ככאלו שנועדו לבזות את התובע ואף לפגוע בעסקיו.

26. המאמר הנוסף שכותרתו **"The Talpiot Tomb – Deliberate Misrepresentation"** (נספח 14

לכתב התביעה) כולל גם הוא האשמות כי התובע עושה שימוש ציני באירועי השואה לצרכיו, וכי

מדובר ב: **"Shameful and distasteful attempt to achieve fame and fortune at the expense of... the Holocaust"**

אף הכותרת של המאמר, **"מצג שווא מכוון"** מייחסת לתובעים כוונות מרמה, להבדיל מביקורת לגיטימית על איכות הסרט, למשל כמו הטענה שהעובדות בסרט הוצגו באופן בלתי מדויק. לא מדובר בהבעת דעה ביקורתית שחפה מיומרות להציג אמת עובדתית (כאמור בעניין שוקן, זהו שיקול בנוגע למשקל שיש לתת לזכות לחופש הביטוי), אלא בטענה עובדתית כביכול כי התובעים נקטו בפעולות הטעיה מכוונות.

27. המאמר השלישי, שכותרתו **"More Amazing Dis-Grace: The Jesus Nails: The Naked Truth vs. The Naked Archaeologist"** (נספח 15 לכתב התביעה), **"הארכיאולוג העירום"** הוא

שם תכנית טלוויזיה אותה הנחה התובע, פורסם בחודש אפריל 2011 וכולל אף הוא מספר אמירות שעונות להגדרה שנקבעה בסעיף 1 לחוק. כך למשל, הנתבע טען כי התובע הציג באופן עקבי טענות מזויפות או מומצאות (דמיוניות) ובלשונו **"have been consistent with"**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

**claims... bogus claims of deceased colleagues who 'knew' that the Talpiot tomb
was that of the the Jesus family"**

כן נטען גם כאן שנעשה על ידו שימוש בשואה לצרכיו וכי התובע הוא **"master at
manipulating the public and... exploiting the Holocaust"**

עוד יש להאיר ואולי להעיר, כי האות S בשמו של התובע שהופיע בכותרת המאמר הוחלפה
בסימן \$, ובמאמר עצמו נאמר כי השיקולים שמעניינים את התובע הם **"will it sell, can I
make a buck off it, are there enough idiots out there willing to watch what is in
reality, trash TV"**

הנתבע טען כי שימוש בסימן זה נפוץ בשפה האנגלית ואין לראות בו לשון הרע, אלא מדובר
בביקורת לגיטימית על מי **"שהרצון לעשות כסף גובר על התנהגות ערכית"** (סעיף 24 לסיכומי
הנתבע). לשם ביסוס טענה זו אף הוצגה חוות דעת מטעם מר הרברט קרוסני (להלן: **"מר
קרוסני"**), אשר טען כי השימוש בסימן זה נפוץ בשפה האנגלית והוא נועד להראות כי **"part of
the motivation for the person or company to which it is applied is monetary
enrichment"**, ומדובר בביקורת סטירית, ולא בלשון הרע. אלא שגם מר קרוסני מצוין, כי
לשימוש בסימן זה יש משמעות שלילית שכן הוא יכול לרמוז כי **התובע עשוי להיות מושחת,**
ולאור ההפניות המופיעות בהמשך המאמר, הפרשנות המתבקשת היא, כי אכן לכך כיוון הנתבע
דבריו. ייחוס טענות שחיתות לאדם יכול להיחשב כלשון הרע.

כן יש להוסיף כי בכותרת המאמר נעשה שימוש בציטוט מתוך המחזה מקבת של ויליאם
שייקספיר, הנפתח במילים **"a tale told be an idiot"**, והכתבה אף מסתיימת במילים
**"such are the ways of the world of the naked archaeologists and tales told by an
idiot"**

במהלך המאמר אף צוין כי **"It seems Shakespeare's idiot remark is well taken and
to the point"**

אף בנוגע לביטוי זה נטען על ידי הנתבע כי משמעות הביטוי בשפה האנגלית הוא **"שהתובע כולו
רעש וצלולים"** ואין שום תוכן אמיתי לדבריו" (סעיף 24 לסיכומי הנתבע) ועל כן לא מדובר
בלשון הרע.

מעבר לכך שספק אם גם לפי הפרשנות המוצעת על ידי הנתבע ניתן לראות בדברים ככאלו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

שאינם באים בגדר סעיף 1 לחוק, וגם אם היה נאמר שמקום בו יש ספק, אינטרס "חופש הדיבור" יגבר, הרי שכאן ממילא מתייטר הצורך להכריע במשמעות הביטוי הספציפי משום שדי בטענות הזיוף המופיעות במאמר זה כאמור, כדי לקבוע כי מדובר בלשון הרע.

28. יוער בהקשר זה, כי בחלק מן המאמרים וההתכתבויות שנכתבו על ידי הנתבע, ובכלל זה במאמר זה, העלה הנתבע את הטענה כי התובע "מתחזה לארכיאולוג". התובעים טענו שאף אמירה זו מהווה לשון הרע, בעוד שהנתבע השיב כי לאור שמה של תכניתו של התובע, "הארכיאולוג העירוס", מדובר באמירה המוגנת על ידי הגנת אמת בפרסום. מאחר שממילא בכל ההתכתבויות הללו כלולים כאמור דברי לשון הרע, אין חשיבות של ממש לשאלה האם גם אמירה זו באה אף היא בגדר החוק אך היא, במצטבר לאמירות האחרות של הנתבע ביחס לתובע, מהווה ראיה נוספת והוכחה לרצונו של הנתבע, לפגוע ולבוזת את התובע. אמירה כזו או אחרת יכול ולא תוגדר כלשון הרע, אך היא יכולה להפוך לכזו כשהיא אמירה אחת מיני רבות שנאמרת לגבי אדם מסוים בכלל ובפרט בעניין אחד.

29. המאמר הרביעי שכותרתו "Secrets of Christianity: Nails of the Cross – Noting to go Ga-Ga Over" (נספח 17 לכתב התביעה) פורסם בחודש מאי 2011, ואף בו הופיעו האשמות חריפות כלפי התובע, כגון שהוא מנסה "לשטות" בציבור - "to fool the viewing public", מנצל את השואה לצרכיו, ואף כי הוא "pimping off the bible". באשר לביטוי האחרון ביקש הנתבע לטעון כי מדובר בסלנג, כאשר משמעותו של הביטוי בשפה האנגלית שונה מתרגומו המילולי, "לסרסר את התנ"ך" (סעיף 24 לסיכומי הנתבע), ואין לראות בו לשון הרע.

גם לעניין זה התייחס מר קרוסני בחוות דעתו, וטען כי מדובר בביטוי בו נעשה שימוש בעיקר "to criticize a practice whereby the person who is described as "pimping off" is considered to have exploited a particular situation for personal gain", כך שאין בביטוי זה כל קונוטציה מינית. אלא שחוות הדעת של מר קרוסני בעניין זה, אינה מועילה לנתבע. ברור שהשימוש במילה "לסרסר" לא נועד ללמד כי נעשה בתנ"ך שימוש מיני כלשהו, אלא שהוא ממשיך את עיסוקו של התובע בתנ"ך לעיסוקו של סרסור, ובכך מהווה בוודאי אמירה שנועדה לבזות ולהשפילו. הקונוטציה השלילית של דימוי זה ברורה, כך וייחוס של התנהגות כזו לתובעים מהווה לטעמי לשון הרע גם לפי הפרשנות שהוצעה על ידי מר קרוסני בחוות דעתו.

עדותו של מר קרוסני מעלה כי שימוש בביטוי כאן מהווה לשון הרע וכך העיד באשר לביטוי "Pimping": "במאמר אקדמי בהחלט לא, במובנים רבים זה מקביל למילים כמו "ללכת להזדיין". לגבי הביטוי לך להזדיין, משמע הדבר סור מדרכי, תסתלק, תצא לי מהדרך, אבל אין משמע הדבר באמת לך תזדיין כלומר לך תקיים יחסי מין או לך למיטה של מישהו, זה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

ביטוי מאוד קשה אבל בסלנג אמריקאי". בהמשך דבריו ציין כי "בתשובה לשאלתך, לא הייתי חשוף מאוד לביטוי הזה סרסור התנ"ך אבל שמעתי אותו" (פרוטוקול מיום 23.4.2014, עמוד 66, שורות 1 – 5), ובהקשרים מסוימים אישר כי הביטוי יהיה משפיל (פרוטוקול מיום 23.4.2014, עמוד 66, שורות 22 – 23). מר קרוסני אף העיד כי לא נתקל בביטוי "לסרסר" או בשימוש בסימן \$ במסגרת כתיבת ביקורת אקדמאית, וכי ביטויים כגון "שתילת ראיות" או האשמות בתרמית ובהונאה הם בלתי שגרתיים (פרוטוקול מיום 23.4.2014, עמוד 67). קשה, אפוא, לקבל את טענות הנתבע כי אין לראות בדברים אלו כמהווים לשון הרע.

30. שני מאמרים נוספים בנושא זה פורסמו בחודשים יולי ואוגוסט 2011. התובעים הפנו לאמירה אחת המופיעה במאמר מחודש אוגוסט 2011 בו מצוטטים דבריו של הנתבע (נספח 19 לכתב התביעה), לפיה ה-"BAR crowd" היו מעוניינים "to move Jesus Christ and his brother's ossuary around whenever possible, depending of course on whether there is a book deal, film... lecture fees and etc." איני סבור כי דברים אלו יכולים להיחשב לשון הרע, והם כנסיים בגדר ביקורת לגיטימית על פעולות התובע.

אסכם, כי התובעים הצליחו להצביע על ארבעה מאמרים שנכללו בהם ביטויים אשר ניתן לראות בהם לשון הרע.

חודעות הדואר האלקטרוני שנשלחו על ידי הנתבע

31. כאמור, בנוסף על פרסומים אלו פנה הנתבע לגורמים שונים בנוגע לפעילותם של התובעים. המכתב הראשון אליו יש להתייחס הוא המכתב שנשלח על ידי הנתבע להוצאת הספרים Simon & Schuster (נספח 1 לכתב התביעה). אף במכתב זה הועלו טענות כי התובעים מבקשים לעשות מניפולציות, לסלף ולהונות את הציבור וכי מדובר ב "**handful of non-archaeologists, with a tendency to embellish, distort, invent, manipulate**". כן נטען במכתב זה כי גופים חרדיים שיתפו פעולה עם הסרט משום שנמסר להם כי הסרט יערער את הסיפורים המופיעים בברית החדשה, וכאשר יתברר להם כי הם מופיעים בסרט המאמת סיפורים אלו, "**it will be heel to pay for those involved in this deceptive scheme**", כך שהתובעים אכן הואשמו למעשה גם במתן שוחד.

אולי לא מדובר בהגדרה הטהורה של שוחד כטענת התובע, על פי חוק העונשין, אך מדובר "בנבלה" או במתן תמורה עם משמעות שפלה, לקבוצה דתית. עוד חזר הנתבע גם כאן על הטענה כי נעשה שימוש פסול בשואה. הנה כי כן, אף מכתב זה כולל אמירות המהוות לשון הרע.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

32. הנתבע אף פנה לאוניברסיטת צפון קרוליינה בשרלוט, שם עובד כאמור פרופ' טייבור. יש לציין כי רישיון לחפירות שהתבצעו בסרט ההמשך הוענק על ידי רשות העתיקות לאוניברסיטה זו. במכתב שנשלח בחודש יוני 2011 (נספח 2 לכתב התביעה) לד"ר גוטריז, נכתב כי פעולותיהם של התובע ופרופ' טייבור מהוות "misuse of science" וכי הנתבע מאמין שזהו רק קצה הקרחון של ניסיונות "at funding, border on the criminal". כאמור, האשמות בהתנהלות פלילית עולות ללא ספק, כדי לשון הרע. אף המכתב הנוסף שנשלח לנגיד האוניברסיטה בחודש יולי 2011 (נספח 3 לכתב התביעה) כלל אמירות שיש לראות בהן לשון הרע, ובכלל זה הטענה כי פעולות התובע ופרופ' טייבור מהווה "on-going academic misconduct, some bordering on the criminal" וכי מדובר בהונאה. לשני המכתבים הללו צורף המכתב שנשלח להוצאת הספרים, שכאמור כלל אמירות המהוות לשון הרע.

33. בתגובה לתשובתו של ד"ר מויזר, סגן נגיד האוניברסיטה, שלח הנתבע אליו מספר הודעות דואר אלקטרוני נוספות (נספחים 5 – 9 ו-11 לכתב התביעה). אף בהודעות אלו נאמרו אמירות חריפות נגד התובע ופרופ' טייבור, כגון שמדובר ב"multi-million dollar schemes" (נספח 7 לכתב התביעה), כינה את סרטי התובעים "these bogus film claims" (נספח 9 לכתב התביעה) והאשים אותם בשתילת ראיות (הודעה מיום 18.8.2011, נספח 11 לכתב התביעה). הודעות דואר אלקטרוני נוספות דומות באמירותיהן, שנשלחו לד"ר מויזר צורפו לתצהירו של התובע, ומדובר, אפוא, בשישה פרסומים נוספים הכוללים לשון הרע.

34. יוער לבסוף כי דין טענת הנתבע, להרחבת חזית הן בנוגע למאמרים והן בנוגע להודעות הדואר האלקטרוני הללו, להידחות. הנתבע ביקש לטעון כי מדובר בהרחבת חזית משום שלא כל האמירות המופיעות במסמכים הללו פורטו בכתב התביעה. אלא שגדר המחלוקת והעילות הרלוונטיות פורטו כהלכה בכתב התביעה, המסמכים האמורים צורפו, והתובעים אף הפנו במסגרת כתב התביעה למספר רב של אמירות ספציפיות מתוך כתביו של הנתבע המקימות לשון הרע. לפיכך אין כל יסוד לטענות הנתבע בעניין זה.

פניותיו של התובע לנשינל גיאוגרפיק

35. בסיכומיהם הפנו התובעים למוצגים נוספים שלא צורפו לכתב התביעה, אך הוצגו במסגרת החקירות שהתקיימו בתיק, וטענו כי גם במסגרת התכתבויות אלו שהוחלפו בין הנתבע ובין נשינל גיאוגרפיק הוציא הנתבע את דיבתם. התובעים הפנו בעיקר להודעות דואר אלקטרוני

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

שנשלחו לפרופ' רובין גינסן (להלן: "פרופ' גינסן"), אשר הייתה חברה בפאנל מומחים של ערוץ נשיונל גיאוגרפיק אשר בחן את שידורו של סרט ההמשך.

36. בהודעות אלו חזרו הביטויים שהופיעו בהתכתבויות האחרות שנשלחו על ידי הנתבע, ובכללן הטענה כי התובע "מסרסר" בתנ"ך. עוד טען הנתבע שפרופ' גינסן עצמה **"like several somewhat naive others conned into something by two individuals who are adept at this"** (מוצג ת/1), וכינה את סרט ההמשך במילה "con" (תרמית) (מוצג ת/32). בהודעה אחרת מחדש אוגוסט 2011 ייחס הנתבע לתובעים קשרים עם אדם שישב בכלא הטורקי בגין הברחת עתיקות גנובות כמו גם עם אדם שנחקר בנוגע למכירת מגילות ים המלח (מוצג ת/26). הנתבע פנה גם למר פול דרבין, שהיה ראש צוות אימות מידע בנשיונל גיאוגרפיק (להלן: "מר דרבין"), ושלח לו בין היתר את המכתב שנשלח להוצאת הספרים לאחר שהוכנסו בו מספר תיקונים (מוצג ת/27). התובעים ביקשו לראות גם בהודעות אלו הוצאת לשון הרע.

37. הגם שהדברים הכלולים בהודעות הללו עונים בוודאי להגדרת לשון הרע, הרי שפרסומים אלו כלל לא נכללו בכתב התביעה והמכתבים לא צורפו כנספחים לכתב התביעה. ברור שמסמכים אלו התגלו לתובעים בשלב הדיון, אך הם לא ביקשו לתקן את כתב תביעתם ולהוסיף על עילות התביעה שהוזכרו בהודעות אלו, ועל כן לא ניתן להעניק בגינם את הסעד בעילת לשון הרע המבוסס על מסמכים אלו.

יחד עם זאת, כפי שיפורט להלן, לא ניתן להתעלם ממסמכים אלו שהינם רלוונטיים לדיון בשאלה האם הוכח שהנתבע גרם להפרת החוזה עם התובעים, כך שקמה להם עילת תביעה נוספת מכוח פקודת הנזיקין. עילת תביעה זו נזכרה בכתב התביעה (ראו בעניין זה החלטתי בפרוטוקול מיום 2.11.2014, עמוד 159), אלא שלאור ההסדר אליו הגיעו הצדדים כי יפסק הפיצוי הסטטוטורי בלבד לפי חוק איסור לשון הרע, אין משמעות אופרטיבית לקביעה זו.

ראיון הטלוויזיה עם הנתבע

38. אף ראיון שקיים הנתבע ביום 20.7.2011 בתוכנית הטלוויזיה "Israel up to the minute", כלל אמירות שעשויות להתפרש כלשון הרע.

במסגרת הראיון טען הנתבע כי התובעים **"find a way to put the sign of Jonah on an ossuary"**, ניתן להבין שלשיטתו הציור לגביו נטען כי הוא דג המקיא את יונה הנביא זויף על ידם או "הושם" על ידם ממקום אחר כדי להטעות. עוד טען הנתבע **בראיון כי התובעים דאגו לכך שיתלה לצרכי הסרט באחת הדירות בבניין הבנוי מעל המערה המופיעה בסרט ההמשך, שלט המודיע כי מתגוררת שם משפחת הרמתי אף שלא הייתה כל משפחה בבניין בשם זה** (יוסף הרמתי מוזכר בברית החדשה כבעליו של חלקת הקבר בה נקבר ישו). כלומר, לדברי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

הנתבע גם בכך ניסו להונות את הצופים. הגם שהאשמות התובעים בזיוף ובמרמה זו יכלו בוודאי להוות לשון הרע (כפי שיפורט בהמשך בין היתר בסעיף 63,70 לפסק הדין, הוכח שמשפחת הרמתי אכן התגוררה בעבר בבניין), הרי שגם פרסום זה לא נכלל בכתב התביעה כאחד הפרסומים המקימים עילת תביעה בגין לשון הרע. לפיכך, כפי שטען הנתבע בצדק, מדובר בהרחבת חזית שלא ניתן להתירה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

סיכום ביניים - אמירות הנתבע הן לשון הרע כמשמעותו בסעיף 1 לחוק

39. אם כך, התובעים הציגו עשרה פרסומים שנעשו על ידי הנתבע אשר כוללים אמירות הנכללות בגדרו של סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע. משכך, יש לבחון האם לנתבע קמות ההגנה הקבועות בחוק איסור לשון הרע, כך שאין להטיל עליו חבות בגין פרסומים אלו.

ד(2). האם לנתבע קמות ההגנות הקבועות בחוק?

40. כאמור, המחוקק קבע בסעיף 13 לחוק איסור לשון הרע רשימה של פרסומים שהם מותרים אף אם הם כוללים לשון הרע. בנוסף, כולל החוק מספר הגנות הפטורות את המפרסם מאחריות בגין לשון הרע. כפי שציין הנשיא (כתוארו אז) גרוניס בדנ"א 2121/12 פלוני נ' ד"ר אילנה דיין אורבך (ניתן ביום 18.9.2014) (להלן: "עניין אילנה דיין"):

"משמעות הדברים היא כי המחוקק הגדיר מראש מצבים מסוימים שבהם יהא זה מוצדק להעדיף את חופש הביטוי וחזיונות ואינטרסים ציבוריים חשובים נוספים על פני השם הטוב וכבוד האדם (ראו, פסקה 88 לחוות דעתו של המשנה לנשיאה א' ריבלין בפסק הדין בערעורים; שנהר, בעמ' 34 וההפניות שם). כפי שהובהר בפסיקה, "במקרים אלה ההנחה היא כי הפרסום הפוגע מגשים ערך או אינטרס אחר בעל חשיבות, באופן שהפגיעה בשם הטוב נתפשת כ'מחיר נסבל' למען הגשמתו של אותו ערך או אינטרס" (פסקה 20 לפסק דינו).

הגנת אמת בפרסום

41. ההגנה הראשונה עליה ביקש להסתמך הנתבע היא הגנת אמת בפרסום, הקבועה בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, כדלקמן:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש".

כפי שציין הנשיא (כתוארו אז) גרוניס בעניין אילנה דיין:

"הגנה זו משקפת את נכונות המחוקק להתיר פרסומים עובדתיים שיש בהם משום פגיעה בשם הטוב ואף בכבודו של מושא הפרסום, מקום שמדובר באמת ובמידע שיש בו עניין לציבור. ההנחה היא כי בפרסומים מעין אלה יש תועלת חברתית וכי הם תורמים לדיון הציבורי ול"שוק הרעיונות" במידה המצדיקה הגנה, רק מקום

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

שהם נכונים (דנ"א קראוס, בעמ' 39 (השופט ת' אור)). בנוסף, ניתן לטעון כי מקום שהפגיעה בשם הטוב נבעה מתיאור נכון של הדברים, נחלשת ההצדקה לפצות את הנפגע בגינה. זאת, כיוון שהתנהלותו היא שהולידה נזק זה וכן אין הצדקה לאפשר לו להמשיך להתהדר בשמו הטוב באותו עניין" (פסקה 22 לפסק דינו).

42. בע"א 3199/93 קראוס נ' ידיעות אחרונות ואח', פ"ד מט(2) 843 הבהיר בית המשפט העליון כי "למקרא סעיף 14 עולה כי הגנת אמת הפירסום תעמוד למפרסם אם עבר שתי משוכות: האחת, כי יש אמת בפירסום, כלומר שקיימת זהות בין המציאות האובייקטיבית לבין תוכן הפירסום. המשוכה השנייה היא כי קיים עניין ציבורי בפירסום אותה אמת. טרם שנבחן אם סדרת הכתבות עוברת את המשוכה הראשונה, יש להתייחס למידת ההוכחה הנדרשת מן המפרסם הנאחז בהגנה האמורה".

43. באשר לאמת אותה מבקש בית המשפט לבחון, חשוב להזכיר את דבריו של הנשיא (כתוארו אז) גרוניס בפסקה 32 לעניין אילנה דיין: "באותה הרוח, לצורך הגנה זו, אין זה משנה האם הפרסום נחזה בתחילה לאמת ורק לנוכח מידע שנתגלה לאחר מכן נתברר כי לא כך הדבר, או שמא מלכתחילה היה ידוע כי מדובר בפרסום כוזב. בשני המקרים, בעת המשפט ידוע כי הפרסום אינו נכון ועל-כן אין מקום כי מפרסמו ייחנה מהגנת אמת הפרסום... הגנה זו איננה מתעניינת בהלכי הרוח או בתום לבו של המפרסם.. כפי שיובהר להלן, מודעותו, בכוח או בפועל, של המפרסם לראיות החדשות ואמונתו כי הפרסום נכון עשויות להיות בעלות משקל לעניין הגנת תום הלב. בנוסף, הדבר עשוי להילקח בחשבון בעת גזירת הדין או פסיקת פיצויים (ראו, סעיף 19(2) לחוק). לשיקולים אלה אין מקום בעת בחינת התקיימות הגנת אמת הפרסום".

44. על רקע דברים אלו יש לבחון את אמירותיו השונות של הנתבע, ויש להאיר בעניין זה כי הנתבע גם במהלך הדיון לפני, לא היה מוכן לחזור בו מדבריו ולהתנצל, במובן זה שהאמת לשעתה הייתה נכונה ורק עתה התגלה לו כי טעה.

א. הטענות כי התובע עשה שימוש ציני בזכר השואה וביקש להשיג תהילה והון בהתבסס על כך

45. קבוצה אחת של אמירות החוזרת במספר פרסומים היא זו המייחסת לתובע עשיית שימוש ציני בזכר השואה, וניסיון להשיג תהילה והון בהתבסס על כך. כאמור, אמירות אלו על אדם בכלל ואם הוא יהודי בפרט, כי הוא עושה שימוש ציני בשואה, היא אמירה שעלולה בוודאי להשפיל ולבוות אותו.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

46. הנתבע טען להגנת אמת בפרסום בנוגע להתבטאויות אלו. לדבריו, לאור שאירע בכנס שנערך בחודש ינואר 2008 במשכנות שאננים בירושלים בנושא מערה הקבורה בתלפיות, מתחייבת המסקנה כי קמה לו הגנה זו. במסגרת הכנס הוחלט להעניק פרס למפקח של רשות העתיקות בשם יוסף גת ז"ל (להלן: "מר גת"), אשר היה מעורב בשנות ה-80 בחפירות המערה שנטען כי היא מערת הקבורה של ישו. הנתבע טען כי הוכח על ידו שהתובע הוא זה שאירגן כנס זה ועמד מאחורי הענקת הפרס, מכיוון שלטעמו לא הייתה שום סיבה להעניק למר גת פרס זה לאחר מותו מלבד רצון התובע לקדם את האינטרסים שלו. במהלך טקס הענקת הפרס נכחו במקום צוותי טלוויזיה, ואלמנתו של מר גת עלתה לשאת דברים. במסגרת נאומה סיפרה האלמנה כי מר גת היה משוכנע בעת גילוי המערה לראשונה שמדובר במערת הקבורה של ישו ובני משפחתו, אולם בשל היותו ניצול שואה והחשש שמידע זה יוביל לאנטישמיות בחר שלא לחלוק מידע זה עם אחרים.

הנתבע גורס כי נאום זה נכתב על ידי התובע בכדי לחזק את התיאוריה שהוצגה בסרטיו, ועל כן אמירותיו שהתובע מנצל את השואה לצרכיו ולשם רווחים כספיים מוגנות תחת הגנת אמת דיברתי.

47. ראשית, הנתבע לא הוכיח את דבריו ובייחוד את העובדה כי התובע כתב לגבי גת את הנאום. אך, ראוי להעיר כי אף אם גרסתו של הנתבע לאירועים הייתה נכונה, כלל לא בטוח שהדבר היה מצדיק את האמירות שנכתבו על ידו, מהן השתמע כי התובע פועל באופן שיטתי לנצל את השואה לשם גריפת רווחים כלכליים ואם אכן מר גת חשב כך בעודו בחייו, כיצד הדבר מביא למסקנה כי התובע עושה שימוש ציני בשואה לצרכיו, והאם אלמנת גת הייתה צריכה להסתיר זאת רק כדי שהנתבע לא יחשוב שעושים שימוש בשואה. ייתר על כן, אף אם נניח כי הענקת הפרס למר גת אורגנה על ידי התובע ונועדה לאפשר לאלמנתו לנאום ולהביע תמיכה בתיאוריה המוצעת על ידי התובעים, כלל לא ברור כי הדבר מצדיק את האמירות הקשות שהטיח הנתבע בתובעים, כגון כי פעלו ב **"Shameful and distasteful attempt to achieve fame and fortune at the expense of... the Holocaust"**. הנתבע עצמו טען שמר גת, שהיה עובד רשות העתיקות, כלל לא היה מוכר בעולם אקדמאי ולא פרסם מאמרים מדעיים, כך שלפי גרסתו שלו כלל לא ברור מהי התועלת הכלכלית או התהילה שהיו צומחים לתובע מכך שאלמנתו תספר כי הוא תמך כביכול בתיאוריה שהוצעה על ידי התובעים.

48. מעבר לכך, גרסה זו לאירועים כאמור (גם מעבר לטענה שהתובע היה מעורב בהכנת נאום האלמנה), ובייחוד כי התובע היה המארגן של הכנס, לא הוכחה על ידי הנתבע. בעניין זה העיד פרופ' גיימס צ'רלסוורת, בעל תואר בפילוסופיה ודת אשר התמחה בין היתר בשפות שמיות ועברית עתיקה, וד"ר בנושאי הברית החדשה ולימודי תנ"ך (להלן: "פרופ' צ'רלסוורת"). בנוגע לכנס שהתקיים בשנת 2008 הוא העיד כי שימש כיו"ר הוועדה המארגנת של

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

הכנס מאחר ש"הרבה מלומדים ביקשו ממני לעשות את זה משום שזה היה כנס מרכזי מבחינה אקדמית ובינלאומית" והכנס לא היה יוזמה של אדם ספציפי אלא ש: "אף אחד לא יזם אותו, זה היה תוצאה של צורך לדון בשאלות מהותיות. אף אחד איננו עוצם עיניו כאשר מתגלה מערת קבורה" (פרוטוקול מיום 21.7.2014, עמוד 133).

חברי הוועדה המארגנת של הכנס היו לדבריו "הוועדה המארגנת היו: אני, דורון מנדלס – ראש המחלקה להיסטוריה באוני' העברית, מורדכי אביעם – מתאם מטעם רשות העתיקות באזור הגליל (כל החפירות), גבי מזור מחשובי הארכיאולוגים, שמעון גיבסון איתו עשיתי הרבה חפירות ארכיאולוגיות, דן בהט שהיה מתאם החפירות באזור ירושלים מטעם רשות העתיקות" (פרוטוקול מיום 21.7.2014, עמודים 133 – 134).

עוד הוא הוסיף בנוגע לארגון הכנס, כי "לשמחה לא הייתה שום השפעה על הכנס בכלל ואני לא יודע למה אתה שואל את השאלות האלה. ושמחה לא הוזמן לנאום" (פרוטוקול מיום 21.7.2014, עמודים 136). אף פרופ' טייבור העיד כי התובע לא היה מי שארגן את הכנס (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 42, שורות 5 – 8). עוד יש לציין כי מר שמעון גיבסון, ארכיאולוג שעבד ברשות העתיקות העיד בנוגע לנסיבות ארגון הכנס כך:

"אני מבין שזיאס מנסה לומר שכל הכנס הזה של שמחה היה כדי להוציא ממנה את הדברים האלה, אני משיב שאני התבקשתי להיות חבר בצד הארגוני של הכנס, הכנס אורגן במלואו ע"י פרופ' צרלסוורת מפרניסטון ולפעמים הוא היה מתקשר אליי והיה אומר מה קורה לגבי כך וכך. אני זוכר שלפני הרבה זמן אמרתי שכתוצאה מהסרט עלו כל מיני רעיונות שלא קיבלתי אבל זה נותן קצת לחשוב וזה הזדמנות לחשוב על הצד המחקרי בעניין הזה. אינני יודע מי ביקש מפרופ' צרלסוורת, אני העליתי רעיון אולי לעשות כנס או פגישה, זה לא היה קשור למאורע הזה ספציפי. אני העליתי כרעיון כללי הצעה שראוי לערוך כנס ולדון בנושא האקדמי הזה, הרעיון לא התייחס ספציפית לקבר הזה והזה. לא הייתי מעורב בכל השלבים חוץ מלתת לו ייעוץ כחבר" (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 124, שורות 18 – 26).

49. כאמור, הנתבע טען כי התובע הוא שעמד מאחורי נאומה של גב' גת לאור נוכחותם של צוותי הטלוויזיה במקום, כמו גם מדברים שנאמרו על ידי התובע במהלך הכנס לפיהם "הוכחה האמת שלי". אלא שהתובע העיד כי לא הוא שארגן את הכנס או הזמין מסיבת העיתונאים, וכי דברים אלו נאמרו "בסוף הכנס כשראינו אותי התקשורת, באו עליי, כל הסרט היה על הסרט שלי, שאלו אותי איך אני מגיב, אז אמרתי שהוכחה טענתי, דבר המקבל ביטוי בספר שהראיתי לך עכשיו ש-12 מדענים אומרים שיכול להיות שהתזה שלי נכונה" (פרוטוקול מיום 23.4.2014, עמודים 88 – 91).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

50. זאת ועוד, בנוגע להענקת הפרס למר גת, הבהיר פרופ' צ'רלסוורת כי מדובר היה במסמך של הערכה יותר מאשר תעודת כבוד, אשר כונה פרס מפעל חיים משום שמר גת כבר נפטר. ההחלטה להעניק את הפרס הייתה שלו, משום ש: "אנחנו הכרנו בתרומתו משום שהוא זה שחפר את מערת הקבורה. והדו"ח שלו הוא המסמך החשוב ביותר לצורך המאמר שכתבו עמוס קלוזר ושמעון גיבסון בייחס למערת הקבורה" והוא הופתע מדבריה של גב' גת: "משום שאני ציפיתי שהיא תודה על מתן הפרס ולא ציפיתי היא תקרא את הדברים שאתה יודע שהיא אמרה וקראה מהכתב" (פרוטוקול מיום 21.7.2014, עמוד 135). לפיכך, הנתבע לא הוכיח את מעורבותו של התובע בארגון הכנס או בזימון מסיבת עיתונאים בנושא, או בכתיבת נאום האלמנה, כך שגם מטעם זה לא קמה לו הגנה.

51. נראה שהתיאוריה ש"בנה" הנתבע או שלפחות לא הוכחה אפילו במעט, מוכיחה עד כמה רחוק היה נכון הנתבע ללכת בניסיונותיו להכפיש את התובע ולהציגו כמי שמוכן לעשות שימוש בזכרו של ניצול שואה לקידום התיאוריה שבסרטי. מר גת נפטר והיו שרצו במסגרת הכנס להוקיר את זכרו וניסיון זה גם הוא היווה "כר" נוח לכאורה לנתבע לתקוף, להשמיץ את התובע ולהוציא דיבתו.

ב. הטענות לזיוף וביצוע מעשים הגובלים פליליים

52. סוג נוסף של טענות שהפנה הנתבע כלפי התובעים היה כי זויפו על ידם ממצאים, והאשמת התובע ופרופ' טייבור כי פעולותיהם נעשו תוך שימוש לרעה במדע, על גבול המעשים הפליליים. בכלל זה יש לציין גם את השימוש שעשה הנתבע, במילה bogus (מזויף או מומצא) ביחס לסרטי התובעים והטענות המופיעות בהם. אף בנוגע לאמירות אלו לא הצליח הנתבע להציג ראיות לכך שקמה לו הגנת אמת הפרסום. אף לא אחת מהדוגמאות שהציג הנתבע בנוגע לאי דיוקים הקיימים לכאורה בסרטיהם השונים של התובעים אינה עולה כדי זיוף ממצאים, מעשים פליליים או המצאת טענות (להבדיל מהצגת מחשדות מופרכות או קלושות שהעלה מבלי לבססן), באופן שעשוי להקנות לנתבע הגנת אמת בפרסום.

53. כדי להצדיק אמירות אלו ביקש הנתבע להיחזק במעורבותו של התובע בסרט שנעשה על אחת הגלוסקמאות שנמצאו במערה בתלפיות.

אספן עתיקות בשם עודד גולן פרסם בראשית שנות ה-2000 כי בידיו גלוסקמה מתקופת חייו של ישו, עליה מופיע הכיתוב "יעקב בר יוסף אחוי דישוע".

התובע עסק באחד מסרטיו בגלוסקמה זו. בסרט על מערת הקבורה נטען בין היתר כי מדובר בגלוסקמה שמקורה במערה בתלפיות, זאת לאור העובדה שמספר שנים לאחר שנעשו החפירות הראשונות במערה, התברר כי אחת הגלוסקמאות שנמצאו בה נעלמה.

בעקבות הפרסומים הוקמה ברשות העתיקות בשנת 2003 וועדה לבדיקת הגלוסקמה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

אין מחלוקת כי הגלוסקמה עצמה היא אוטנטית, אלא שבמסגרת הבדיקה העלו מומחים שונים ספקות וחששות כי הסיפא של הכתובת "אחוי דישוע", הוספה במועד מאוחר יותר. בהמשך לכך הוגש נגד עודד גולן ונאשמים נוספים כתב אישום ארוך ומורכב בנושא של זיוף עתיקות (ת"פ נ-ס) 482-04 מדינת ישראל נ' עודד גולן (הכרעת הדין ניתנה ביום 14.3.2012)). האישים הראשון עסק בשאלה האם הכתובת על הגלוסקמה זויפה, והתובע העיד במשפט כעד מטעם ההגנה. בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק וגם על כך "יצא קיצפו" של הנתבע, למרות שבאותו התיק, למותר לציין, התובע לא היה צד אלא עד בלבד.

54. לטענת הנתבע המסקנה המתבקשת היא כי אמירותיו השונות כגון שהתובע הפיק "the documentary on the James son of Joseph, brother of Jesus ossuary which was deemed to be a forgery" מוגנות תחת הגנת אמת דיברתי משום שרשות העתיקות אכן סברה כי מדובר בזיוף והגישה כתב אישום בעניין. טענה זו אינה יכולה כמוכן להתקבל. ראשית, יש הבדל משמעותי מאוד בין אמירה, כי התובע העיד במשפט שעסק בשאלה האם זויף ממצא ארכיאולוגי כזה או אחר, ובין אמירותיו השונות של הנתבע, מהן עולה כי התובע עצמו הוא שזייף ממצאים ארכיאולוגיים, כאשר טענה מסוג זה, כלל לא הועלתה כלפי התובע שרק היה מעורב בצילום סרט על הגלוסקמה. שנית, חלק מההאשמות שהוטחו בתובע על ידי הנתבע, בנוגע לביצוע מעשיים פליליים, הועלו באופן כללי וגם בהתייחס לסרטיו האחרים, מבלי שפרשה זו אוזכרה. דברים אלו אינם יכולים להיות מוגנים על ידי הגנת אמת דברתי, אף אם מבחינה עובדתית לא היה ספק שחלק מהכתובת על הגלוסקמה אכן זויפה. שלישית, בפועל הגם שמומחים רבים סברו כי הכיתוב המדובר אכן זויף, הדבר לא הוכח מעבר לספק סביר ובהתאם החליט בית המשפט בסופו של יום לזכות את הנאשם שם - גולן, כך שממילא אמירה כגון "deemed to be a forgery" אינה יכולה להיחשב כאמת לצורכי הגנה.

55. עוד ביקש הנתבע לבסס את הגנתו על האופן שבו הוצג בסרט ההמשך הציור שנטען כי הוא דג המקיא מתוכו את יונה הנביא. הנתבע הדגיש כי מדובר במערה שהתגלתה עוד בשנות ה-80, אולם נחסמה בעקבות לחצים של גופים חרדים, כך שלא היה מדובר בגילוי חדש של התובע. הנתבע הדגיש כי בעוד שהציור על הגלוסקמה מאונך, הוא הוצג בסרט בזווית מאוזנת על מנת שידמה יותר לדג מאשר לכד עתיק, כאשר קווי התמונה הודגשו על ידי טכניקה ממוחשבת. הנתבע ציין כי הסתמך בין היתר על דבריה של גבי ג'ואנה גראט (להלן: "גבי גראט") שנכחה בצילומים, שטענה כי גילוי הציור היה נראה לה מבוים (מוצג ת/12) ואף שייתכן שהתובע "שתל" דברים בתוך הקבר (מוצגים ת/9 ו-ת/11).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

56. אף בעניין זה לא הצליח הנתבע להוכיח כי קמה לו הגנת אמת בפרסום. פרופ' טייבור העיד בנוגע לתמונות בהן מופיע סמל אליו מתייחסים בסרט כאל "דג" כי: "לא בוצעו עיבודי פוטושופ באף תמונה. אפילו לא פיקסל אחד. כל תצלום הוא מדויק. אבל יש תמונה שמועצמת ע"י מחשב, CGI, אבל אני אומר לד"ר קרגיל שזה לא תצלום אחד זה איזה שהוא תוצר הפקה שאנו מנסים כל הזמן לשפר אותו. התמונה מועצמת ע"י מחשב" (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 44, שורות 19 – 22).

57. באשר לרושם שקיבלה גב' גארט בעת שהגיעה לצפות בצילומים, הבהיר פרופ' טייבור כי: "כבר צילמנו את הדג בשידור חי יחד עם רמי הערב. באותו בוקר ביצענו מדידות. אולי היא לא הבינה היא חשבה שאנו עושים את הסרט וגם הצגתי לפנייה את אותה התמונה שנמצאת בעמוד 46, נספח 2 (מציג התמונה לביהמ"ש) התמונה של דג שכתוב ישו, הוא התגלה לפני הרבה שנים זה לא קשור כלל לקבר תלפיות, זה קטן (מציג בידים גודל) אז היא חשבה שהם שמו את זה בתוך הקבר, וכתבה הודעת דוא"ל לג'י זאייס. הם הניחו את המוצג של היונה בתוך הקבר" (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 45, שורות 20 – 25).

ברי כי העובדה, שהפרשנות שהוצגה לציור זה אינה הפרשנות היחידה, וניתן היה להציע פרשנות אחרת (ראו בעניין זה עדותו של ד"ר קרניאל, פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 121, שורות 6 – 9), אינה מהווה "זיוף" ממצאים.

ג. טענות לפיהן התובעים נקטו בפעולות המהוות הונאה ומצג שווא מכווון

58. סוג נוסף של אמירות שהופיעו בפרסומיו של הנתבע היו כאלו שגרסו כי התובעים נקטו בפעולות המהוות הונאה ומצג שווא מכווון, הפנו כלפי התובעים האשמות לפיהן הם בעלי נטייה לסלף, להשפיע בעורמה ולהמציא וכן כי התנהגותם פסולה מבחינה אקדמאית (academic misconduct), ומדובר ב"מזימה של מיליוני דולרים" (multi-million dollar schemes). אף ביחס לאמירות אלו ביקש הנתבע לבסס הגנת אמת דיברתי.

59. הנתבע, הפנה לעדויותיהם של מומחים שונים בתחום, אשר העידו בנוגע לממצאים המוצגים בסרטיהם של התובעים. כך למשל, פרופ' עמוס קלונר, מומחה בתחום הארכיאולוגיה אשר היה בין החוקרים שבחנו את המערה בתלפיות עוד בשנות ה-80, הצהיר כי בעוד שסרטיו של התובע מתיימרים להיות סרטים דוקומנטריים, המבוססים על ממצאים ואתרים ארכיאולוגיים, בפועל: "סרטים אלה אינם מביאים את כל הממצאים ואת כל הסיפור עם הפירוט המקובל, הנדרש והחיוני במחקר הביקורתי, אלא מביאים תמונה מגמתית וחד צדדית, שנועדה לבסס את התיזה של יוצר הסרט. סרטים אלה גם נעשים בדרך שתהיה להם הצלחה מסחרית מירבית... בחלק ניכר מהסרטים הללו מובא רק מעט מן הממצא, ורק מה שמתאים לתיאוריות, לעיתים

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

המופרכות, של היוצרים... מדובר... בעיוותים קשים של המחקר והממצא, מתוך מטרה להציג תוצאות סנסציוניות. דבר נעשה ללא שום בסיס מחקרי באמות המידה המקובלות כיום במחקר". עוד הוא ציין בעדותו, כי התיאוריה בנוגע למערת הקבורה הוצגה עוד בשנת 1996, וכדבריו: "התזה שלו מקורה בסרט שהכין ה-BBC ב-1996 והוא הוצג גם בבריטניה וגם בישראל ובעוד מקומות, זו תזה שנעשתה בזהירות רבה מאוד, הסברנו ליוצר בזמנו שהיא לא עומדת בביקורת של הכרתנו את עיר הקברים של ירושלים בימי הבית השני, ויוצר הסרט הראשון ב-96 לקח הסרט ואמר שהוא מודה ועשה אחר כך תיקון, את כל זה סיפרתי לשמחה. אני מקור הידע. התזה הזאת לא הייתה מקובלת עליי לא ב-1996 ולא הייתה מקובלת על אף אחד מהחוקרים שעסקו" (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 118, שורות 12 – 20).

60. דעות דומות הובעו על ידי מומחים נוספים. פרופ' יובל גורן למשל, הצהיר כי הפקות התובעים הן: "'שואו' פארא-מדעי השייך לשוליים ההזויים שמאז ומעולם ליוו את מדעי הארכיאולוגיה, ובעיקר לשאיפה לכאורה של המפיקים להגיש סיפור יפה, שגם אם הוא משולל כל בסיס מדעי או עובדתי אחר, חזקה עליו שימשוך רייטינג גבוה והכנסה כספית ראויה". ד"ר עוזי דהרי, סגן מנהל רשות העתיקות והמדען הראשי שלה הצהיר כי תפיסת עולמו המחקרית של התובע "אינה בנויה על הבסיס האמפירי והעובדתי אלא על חצאי דברים, חצאי אמיתות, הפרשים לא הגיוניים בתקופות, ועריכת קשרים וזיקות בין נושאים שהקשר ביניהם הינו דמיוני ואינו מתקרב למציאות כלל וכלל... הוא אינו ארכיאולוג, אינו חוקר ואינו מדען אלא הוא שרלטן מניפולטיבי שפעילותו רעה ומסוכנת".

61. נוסף על דברים אלה, הפנה הנתבע למספר דוגמאות המוכיחות לטענתו את העיוותים המופיעים בסרטי התובעים. דוגמא אחת שהוצגה הייתה ההתייחסות בסרט על מערת הקבורה של ישו לאחת הגלוסקמאות עליה נחרט כביכול השם "מריאמנה", שמה היווני של מרים המגדלית, אחת מתלמידות ישו שאף הייתה נוכחת לפי סיפורי הברית החדשה בצליבתו. כדי להסביר את הימצאותה של הגלוסקמה בירושלים, אף על פי מסורות נוצריות הטוענות כי מקום קבורתה היה צרפת, צוין בסרט כי ספר חיצוני לברית החדשה בשם "הבשורה על פי פילופוס" רומז כי אישה בעלת שם זה שבה לארץ ישראל ונקברה בה. אלא שהנתבע מדגיש כי בהתאם לאמור באותו ספר, מריאמנה נקברה בעמק הירדן, ואילו מהסרט משתמע כאילו האמור ב"בשורה על פי פילופוס" תומך בכך, שהיא נפטרה ונקברה בירושלים. לכן, לטענת הנתבע, מדובר במצג שווא מכון.

62. דוגמא אחרת שמציין הנתבע היא העובדה שבסרט על מערת הקבורה מוצגים מומחים לזיהוי פלילי מארצות הברית במחסי רשות העתיקות, בעת שהם בוחנים את הגלוסקמאות שהוצעו מתוך המערה בתלפיות, ומוציאים מתוך הארון שרידי חומר ביולוגי. לאחר סצנה זו מוצגות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

תמונות ממעבדה בקנדה, בה נראה מומחה לזיהוי דנ"א מוציא מקופסאות דומות חומר ביולוגי לצורך בדיקתו. בעדותו הבהיר פרופ' טייבור כי שתי הסצנות הללו הן אילוסטרציה, משום שהדגימות עליהן נעשו הבדיקות בקנדה נאספו עוד טרם צילומי הסצנה במחסני רשות העתיקות, ואילו ההסרטה של המעבדה בקנדה נועדה רק להדגים כיצד מבוצעות הבדיקות ולא מדובר בצילום של בדיקת המעבדה הספציפית שלתוצאותיה מתייחס הסרט (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמודים 39 – 40). פרופ' טייבור אף ציין, כי הדברים הוסברו מפורשות בספר שפורסם על הנושא, אך הוא לא ידע להעיד מי אסף את הדגימות שנשלחו לבדיקות באמת (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 51, ש' 20). לטענת הנתבע, אף התנהלות זאת של התובע עולה כדי הונאה ומרמה. הנתבע הפנה לתצהירו של מומחה הזיהוי הפלילי סטפן קוקס, אחד המומחים שצולם במחסני רשות העתיקות, אשר טען כי לא התיר לתובע לעשות שימוש במוניטין שלו בביצוע בדיקות פורנזיות לצורך מתן תוקף לתיאוריה שהוצעה על ידו.

63. עוד ביקר הנתבע את סרטו של התובע העוסק במסמרים שנמצאו בקבר שנטען כי הוא קברו של הכהן קיפא, כאשר לדבריו כלל לא הוכח כי מקורם של המסמרים המוצגים בסרט הוא בקבר זה. סוגיה אחרת שהוזכרה הייתה כאמור כבר, השאלה האם השלט של משפחת הרמתי המופיע בבניין מעל המערה המצולמת בסרט ההמשך נשתל על ידי התובעים, כאשר הנתבע טען בחקירתו כי פגש שכנה בבניין שמסרה לו כי אין אף אחד בשם הרמתי שמתגורר שם (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 116).

64. בהתבסס על עדויות המומחים השונים והדוגמאות המפורטות לעיל, טען הנתבע כי עומדת לו הגנת אמת בפרסום ביחס להאשמות השונות שהופנו כלפי התובעים, משום שהוכח שפעולותיהם אכן מהוות הונאה והטעיית הציבור במכוון.

65. מוכן אני ללכת כברת דרך לקראת הנתבע ולהניח שסרטיהם של התובעים אינם עומדים בסטנדרטים מדעיים מקובלים (ולמניעת ספק כלשהו, איני קובע כך), וכי מטרתם להציג מסקנות מרעישות ומסעירות גם במחיר של אי דיוקים עובדתיים או הדגשת ממצאים התומכים בתיאוריה המוצעת תוך התעלמות או טשטוש של אפשרויות חלופיות. התובע מעיד על עצמו כי הוא עיתונאי וניתן להניח שברצונו להציג סיפור חדשני שיעורר את עניין הקהל, ואפשר אף לשער, כי מניעים כלכליים מהווים גם הם שיקול מסוים בכך. אף מוכן אני להניח כי כתבי עת מדעיים העוסקים בתחום הארכיאולוגיה לא היו מעוניינים לפרסם את ממצאיו של התובע משום שאלו אינם עומדים בסטנדרט הנדרש לצורכי פרסומים מדעיים. אלא, שאף אם אלו היו פני הדברים (ואיני רואה צורך להכריע בכך) איני סבור כי יש בכך כדי להקים לנתבע הגנה מפני לשון הרע.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

הנתבע הפנה כלפי התובעים האשמות חמורות מאוד, של הונאה, בדיית עובדות, התנהגות פסולה מבחינה אקדמאית וביצוע מזימה לשם גריפת רווחים בגובה של מיליוני דולרים. אף אם התיאוריות המוצעות על ידי התובעים אינן מקובלות בעולם המדעי ואף אם הן מופרכות, הרי שיש להביא בחשבון כי התובע אינו חוקר והוא לא פרסם מאמרים מדעיים שקריים ביודעין, בניסיון להטעות או להוליך שולל. התובע מעיד על עצמו כי הוא עיתונאי, וביקורתו של הנתבע הופנתה כלפי סרטים שיצר.

הצגה מגמתית של תיאוריה שנויה במחלוקת או אפילו קלושה מבחינה מדעית במסגרת סרט שנועד לקהל הרחב (ולא בהכרח לאקדמאיים) אינה יכולה להיחשב כהונאה, בדיית עובדות או כ"academic misconduct" באופן שיקנה לנתבע את ההגנה הקבועה בסעיף 14. ייתר על כן וכפי שנאמר כבר, הנתבע לא הוכיח טענותיו, השערותיו ומסקנותיו הוא, ולא הוכיח כי ההשערות או התזות של התובע משוללות יסוד ובין היתר אינן מובילות בהכרח למסקנה שונה, המבוססת יותר מזו של התובע בסרטי.

66. התובעים לא ביצעו גניבה ספרותית, לא זייפו או המציאו ממצאים או נתונים. סרטיהם מוצגים אומנם כ"סרטים דוקומנטריים", והם אכן כוללים גם תיעוד כזה (ראו עדותו של פרופ' רמי ערב, פרוטוקול מיום 4.7.2013, עמוד 14, שורות 14 – 18), אך אין הם מחקר מדעי המפורסם בכתב עת מקצועי, וניסיון להתגונן בטענת "אמת בפרסום" בכדי להצדיק את הדברים החריפים שנאמרו על ידי הנתבע רק משום שהסרט הוצג כדוקומנטרי, אינו יכול לעמוד. לטעמי לא ברור דיו, ובכל מקרה לא הוכח לי, מה היא ההגדרה המדויקת של סרט דוקומנטרי, האם הוא חייב להיות כולו צילום אותנטי המצלם את האירוע בזמן אמת, האם לא ניתן לעשות את חלקו (ואיזה חלק) באמצעות שיחזור (באמצעות, למשל, שחקנים מקצועיים אמצעים פירוטכניים וכד') והאם הוא יכול לכלול אילוסטרציות לצורך הדגשה והדמיה של האירוע האמיתי, ואיזה מידה של שימוש בכל אחד מהאמצעים הנ"ל מאיין את היות הסרט סרט דוקומנטרי.

יפים לעניין זה דבריו של פרופ' ברקאי אשר העיד לפני, זאת במענה לשאלה האם סרטי של התובע מתארים את המציאות:

"מצלמה מתעדת מציאות, אין מה לעשות, ברגע שאתה מצלם זה מציאות. השאלה היא אם זו היא המציאות כפי שאתה רואה אותה או שאני רואה אותה. הסרטים שלו הם סרטים שלו והמחקר המדעי גם בו יש מקום לדעות שונות, הדעות של שמחה לא במישור המדעי אלא במישור הטלוויזיוני ובמישור של סרטים שעליהם קיבל פרס אמי ומגיע לו. זה שונה לחלוטין מהמישור המדעי, אם תשאל אותי אם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

זוהי המציאות לאור העמדה המדעית שלי, אומר שלא, בהחלט לא" (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמודים 103 – 104).

67. ודוק; אף בחינת הדוגמאות השונות שהוצגו על ידי הנתבע מלמדת כי עמדתו אינה יכול להתקבל. גם אם הביקורת על סוגיית מקום קבורתה של מרים המגדלית אכן נכונה, הצגת הסרט כולו כ"מצג שווה מכוון" או "הונאה" אינה יכולה להיות מוצדקת, כאשר התובע הסביר בחקירתו כי "היא נפטרה לא נקברה בעמק הירדן, ואני מאמין שאם היא נפטרה שם, כנראה היא נקברה בירושלים" (פרוטוקול מיום 23.4.2014, עמוד 83, שורה 5), וכי הסיבה לכך שהדברים לא נאמרו מפורשות נבעה משיקולי עריכה.

68. העובדה שבסרטים נעשה שימוש באילוסטרציות גם היא אינה יכולה להקים לנתבע את ההגנה שהוא מבקש לקבל. הסרטים אינם מתיימרים לכלול תצלומים של חפירות ארכיאולוגיות ותו לא. כך למשל, הסרט על מערת הקבורה כולל המחזה של אירועים שונים מחייו של ישו, וברור כי הצופה בסרט, לא יטעה לחשוב שמדובר בתיעוד דוקומנטרי של חיי ישו. לפיכך, קשה לראות בשימוש בצילומי אילוסטרציה של בדיקות המעבדה מעשה רמאות.

69. באשר לסוגיית המסמרים (לגביהם נטען כי הם המסמרים ששימשו לצליבתו של ישו) ראוי לציין את עדותו של פרופ' ישראל הרשקוביץ, פרופ' לאנתרופולוגיה ביולוגיה בפקולטה לרפואה של אוניברסיטת תל אביב, אשר הופיע בסרט שעסק בנושא זה. פרופ' הרשקוביץ העיד כי למיטב זכרונו עמדתו - לפיה איננו יודעים האם אכן המסמרים הגיעו ממערת הקבורה ועל כך שאינו יכול להשיב האם אכן ישנה אפשרות כי מדובר במסמרים ששימשו לצליבת ישו - הוצגה בסרט כהווייתה (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 106, שורות 6 – 21). אם כן, לא ניתן לטעון כי היה ניסיון להטעות את הציבור לגבי מידת הוודאות שאכן מדובר באותם מסמרים. עצם העלאת השערה זו, אף אם היא אינה סבירה במיוחד בעיניו של הנתבע, הינה בגדר סברה בלבד ובלאו הכי אינה מהווה הונאה.

70. כפי שכבר ציינתי לעיל (בסעיף 38 לפסק הדין), יש להתייחס עתה לטענת הנתבע, כי התובעים הם שהציבו את השלט של משפחת הרמתי בבניין מעל המערה שצולמה בסרט ההמשך. בעניין זה התברר שהנתבע עצמו טען כי בבדיקה שערך התברר שבטאבו נרשם שבשנת 2005 נרכשה דירה על ידי משפחת הרמתי (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 116). בנוסף, מר אלי זמיר, המתגורר בבניין 26 שנה, העיד כי הוא מכיר טוב מאוד את גב' חנה הרמתי שמתגוררת בבניין (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 110). ברור אפוא, שאין כל יסוד לטענה כי השלט נתלה במקום לצרכי הסרט בלבד. האם טוען הנתבע כי לשכת רישום המקרקעין הייתה שותפה להונאה או כי אותה גב' חנה הרמתי התגוררה בבניין שנים קודם לכן, ביוזמת התובע, כדי שיוכל לעשות גם הפעם שימוש ציני בעובדה מסוימת? מאחר ובכל מקרה מדובר באנקדוטה ותו לא, אשר נכללה רק

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-11 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

בגרסה הקנדית של הסרט (כאמור, יוסף הרמתי מוזכר בברית החדשה כבעליה של חלקת הקבר בה נקבע ישו, כך שמדובר לכל היותר בצירוף מקרים חביב, אך וודאי שהוא אינו מוכיח ואינו מתיימר להוכיח את נכונות התיאוריה שהוצעה על ידי התובעים בסרט) לא ברורה החשיבות שיוחסה לעניין על ידי הנתבע. הנה כי כן, גם הניסיון לקשור בין האמירות המייחסות לתובע הונאה ובין אירוע זה, אינו מבוסס כלל ועיקר.

71. אסכם את הדיון בנושא זה, בדברים שאמר פרופ' גבריאל ברקאי בעת שהעיד לפני, בנוגע להיכרותו עם התובע. הוא ציין כי:

"אני מאוד מעריך את שמחה יעקובוביץ, בעיקר משום שהוא פותח את המגזר שלי שהוא יבש ומדעי, הוא פותח לו צוהר לכיוון הקהל הרחב... יחד עם זאת, צריך לומר שיש שני מישורים שונים לחלוטין זה מזה, האחד הוא המישור המחקרי מדעי שבו עוסקים אנשים במוסדות מחקר ומדע ויש פרסומים מדעים שתלויים בביקורת מדעית ראויה. המישור השני הוא המישור העממי, זהו המישור של המשכיל המתעניין בקהל הרחב וגם לזה של הלא משכיל ומתעניין, גם המישור השני הוא חשוב לעודר את התמונה... זה לא נמצא באותו מישור זה שני מישורים שונים זה מזה".

אני סבור כי על דברים אלו נכונה האמרה: "כל המוסיף גורע".

72. כפי שכבר נאמר, גם אם התיאוריות שהציגו התובעים בסרטיהם אינן מקובלות, אמירותיו של הנתבע בדבר הונאת הצופים כביכול אינן יכולות להיות מוגנות תחת "אמת בפרסום". אסכם, כי הנתבע לא הוכיח שאמירותיו נגד התובעים מוגנות לפי הגנת אמת הפרסום כקבוע בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע.

הגנת תום הלב

73. ההגנה הנוספת עליה ביקש הנתבע להתבסס היא הגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15 לחוק איסור לשון הרע. סעיף 15 קובע שני תנאים מצטברים לתכולתה של הגנה זו; האחד, כי הפרסום נעשה בתום לב, והשני כי הפרסום נעשה באחת מהנסיבות אשר פורטו בסעיפי המשנה של הסעיף. כאשר מתקיימות נסיבות אלה, יהיה הנתבע זכאי להגנה אף אם לא הוכחו תנאיה של הגנת אמת הפרסום. סעיף המשנה הרלוונטי לענייננו הוא סעיף 15(6), הקובע כך:

"15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו...
(6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית, מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

פרסום או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת - הבעת דעה על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה".

עוד ניתן להזכיר את סעיף 15(4) אשר קובע כי ההגנה תקום בנסיבות בהן:

"הפרסום היה הבעת דעה על התנהגות הנפגע בתפקיד שיפוטי, רשמי או ציבורי, בשירות ציבורי או בקשר לענין ציבורי, או על אפיו, עברו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה התנהגות".

74. סעיף 16 לחוק איסור לשון הרע קובע את נטל ההוכחה בנוגע להגנה זו, וזו לשונו:

"(א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.

(ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:

(1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;

(2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;

(3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15".

75. התיאוריה המוצעת על ידי התובעים עשויה להיחשב בידי מומחים כשגויה ואולי אף כמופרכת, ואילו היה הנתבע מפרסם מאמרים מדעיים המצביעים על הפגמים הקיימים בתיאוריות אלו ומבקר את ממצאי ומסקנות סרטי התובעים, ייתכן בהחלט שהייתה קמה לו הגנה זו. ביקורת אקדמאית על סרטיהם של התובעים היא רצויה ואף הכרחית. חלק מהתבטאויותיו של הנתבע (למשל הצהרות כי התובע מבקש "to fool the viewing public") היו יכולות להיחשב כהבעת דעה, אומנם בוטה ועוקצנית ונועדה לעורר פרובוקציה אבל ראויה להגנה תחת הערך של חופש הביטוי וחשיבות קיום "שוק רעיונות" חופשי בחברה. אולם בין ביקורות שעשויות היו להיחשב לגיטימיות לבין אמירות הנתבע, קיים מרחק רב.

76. ראשית, חלק מהפרסומים לא היו אמת, והנתבע כלל לא נקט באמצעים סבירים כדי להיווכח האם הם אמת או לא (למשל, האמירות שייחסו לתובעים מעשיים פליליים וזיוף, הטענות לקיום הונאה למשל בנוגע לתליית השלט של משפחת הרמת). לפיכך, בהתאם לסעיף 16(א)(2), חזקה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

כי פרסומים אלו נעשו שלא בתום לב. הנתבע לא הצליח להרים את הנטל המוטל עליו להפריך חזקה זו. כך למשל, הנתבע כלל לא בדק את דבריה של גבי גארט עליה בין היתר התבסס, אף כאשר גרסתה לאירוועים הייתה בלתי סבירה בעליל, למשל כאשר טענה, שהתובע נכנס בגופו לתוך המערה המצולמת בסרט ההמשך, דבר שהיה בלתי אפשרי משום שהקבר היה אטום וכלל לא ניתן היה להיכנס אליו (פרוטוקול מיום 25.6.2014, עמוד 129, שורה 23). זאת ועוד, הנתבע הודה כי טענותיו לגבי זיוף בנוגע לציור שהוצג כדג הועלו עוד טרם צפה בסרט עצמו, ראו פרוטוקול מיום 2.11.2014, עמודים 161 – 162). בנסיבות אלו, לא קמה לנתבע ההגנה הקבועה בסעיף 15.

77. שנית, (גם אם חלק נוסף מהפרסומים יכול אולי להיחשב כהבעת דעה), הטענה שנשמעה מפי הנתבע, כי נעשה ניצול של זכר השואה, או הרמיזות כי התובע מונע מאינטרסים כלכליים או כי פעולותיו מהוות "סרסור בתנ"ך – נראה כי ביחס לאמירות אלו, קמה החזקה הקבועה בסעיף 16(ב)(3), לפיה הפרסום נעשה שלא בתום לב אם הנתבע "נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15". סגנון הביקורת שהעלה הנתבע נגד התובעים והנמנעים, אליהם נשלחו הפרסומים, מצביעים כי מטרת הפרסום הייתה לפגוע בתובעים. על כך יעידו גם התבטאויותיו של הנתבע בהתכתבויות השונות שנשלחו על ידו. כך למשל, ציין הנתבע כי החלטתו הייתה "to mock them publically" "afterwards, we will go after SJ, וכי (מוצג ת/1); "hoping to finish his film career in our world" (מוצג ת/33).

78. אזכיר עוד בהקשר זה את דבריו של פרופ' טייבור בעדותו: "אחרי שנמסרה הודעה ברבים על אותה תגלית במרץ 2012, הגוף הארכיאולוגי היוקרתי ביותר - ביה"ס האמריקני לארכיאולוגיה של המזרח - הקדישו חודש שלם לדיון באותן תגליות, וכל מי שרצה לומר משהו היה חופשי לעשות כן. במקרה של זיאס, הוא פשוט הכניס הערות נבזיות ומרושעות משלו, אבל הוא לא פרסם מאמר, הוא לא תרם מאמר לעניין, אני למשל פרסמתי ורתמתי חמישה מאמרים לעניין. ורוברט קרגיל, וג'ודי מגנס ועוד פרסמו מאמרים" (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמודים 47 – 48). הנה כי כן, אין מנוס מהמסקנה כי לנתבע לא קמה הגנת תום הלב.

תביעה השתקה

79. כאמור, אחת מהטענות עליה ביקש הנתבע להתבסס הייתה כי מדובר בתביעה השתקה, כאשר הנתבע גרס כי יש לאמץ בישראל את הדוקטרינה האמריקאית שנקבעה לדיון בתביעות מעין אלו. לפי דוקטרינה זו, מאחר שלטענתו הוכח כי הביקורת שהועלתה על ידו נוגעת לעניין ציבורי יש להטיל על התובע את הנטל להצביע על התקיימותם של שלושה תנאים; ראשית, כי טענותיו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-11 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

של הנתבע חסרות כל בסיס עובדתי סביר או שהן ללא כל עילה משפטית מוכחת. שנית, כי מטרת הנתבע בלתי ראויה, ושלישית, כי פעילותו הייתה יכולה להשפיע באופן משמעותי על זכות משפטית של התובע. אלא, שמעבר לכך שדוקטרינה זו כלל לא אומצה בישראל, הרי שלאור כל האמור לעיל, ברור כי התובע עמד בנטל זה, כך שהנתבע הוא שהיה צריך להוכיח כי התקיימו התנאים שהיו פוטרים אותו מאחריות. לפיכך, גם דין טענה זו של הנתבע להידחות.

ד(3). גרם הפרת חוזה ושקר במפגיע

80. לאור ההסכמה הדיונית בין הצדדים כי הפיצויים בתיק יפסקו לפי העילה הסטטוטורית הקבועה בחוק איסור לשון הרע, לכאורה התייתר הדיון בשתי העילות הנוספות שאוזכרו על ידי התובעים. למעלה מן הצורך יובהר, למניעת כל ספק אפשרי, כי ממילא, התובעים לא הצליחו להוכיח כי קמות להם עילות תביעה נוספות לפי פקודת הנוזיקין.

81. התובעים הפנו לסעיף 62(א) לפקודת הנוזיקין, אשר קובע כך:

"מי שביודעין ובלי צידוק מספיק גורם לאדם שיפר חוזה מחייב כדין שבינו לבין אדם שלישי, הריהו עושה עוולה כלפי אותו אדם שלישי, אולם האדם השלישי לא יוכל להיפרע פיצויים בעד עוולה זו אלא אם סבל על ידי כך נזק ממון".

לדבריהם, התכתבויותיו של הנתבע עם גורמים שונים בנשיונל ג'יאוגרפיק הן שהובילו לביטול ההסכם עם התובעים לשידור סרט ההמשך. כן נטען כי הנתבע אף גרם לביטול חוזה עם ערוץ דיסקברי בנוגע להקרנה נוספת של הסרט "מערת הקבורה האבודה של ישו", מנע את הקרנת הסרט בערוץ 4 ואף הוביל לדחיית הוצאתו לאור של ספר ההמשך.

82. ערוץ נשיונל ג'יאוגרפיק כינס בחודש מאי 2011 פאנל מיוחד של מומחים לדון בשאלת שידורו של סרט ההמשך. הראיות שהוצגו מלמדות כי הנתבע התכתב עם אחת מחברות הפאנל, פרופ' ג'נסן, כמו גם עם מר דרבין, ראש צוות אימות מידע בערוץ. קשה לחלוק על כך שהנתבע ביקש באמצעות פניות אלו לגרום, לביטול הקרנת הסרט. עוד הוצגו התכתבויות שונות בהן נטען על ידי הנתבע עצמו כי "אנחנו" הצלחנו לשכנע את ערוץ נשיונל ג'יאוגרפיק לבטל את ההסכם (ראו למשל נספח 11 לכתב התביעה), כמו גם כי פעולותיו הובילו לביטול הקרנה נוספת של הסרט על מערת הקבורה בערוץ דיסקברי (נספח 3 לכתב התביעה) ואף לביטול הקרנת סרט זה בערוץ 4 (מוצג ת/31).

83. אלא, שהגם שהצהרותיו של הנתבע בהתכתבויות השונות מעוררות חוסר נוחות, אין בהן די כדי להוכיח שהנתבע עצמו הוא שהוביל לביטול החוזה בין הצדדים. הנתבע הבהיר בעדותו כי כאשר כתב "אנחנו" גרמנו לביטול ההסכם כוונתו הייתה: **"כל הקהילה הארכיאולוגית כאן ובהו"ל"**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

ולא כי הוא עצמו הביא לביטול הסרט (פרוטוקול מיום 2.11.2014, עמוד 152, שורות 25 – 28). ייתר על כן, לא הוכח שלשון הרע בדבריו של הנתבע גרמו לביטול החוזה. ייתכן כי דעותיו הארכיאולוגיות המקצועיות החולקות הן ששכנעו את מי שהחליט לבטל את הסרט ובכך אין כל עוולה ובכלל זה אין בכך עוולה של גרם הפרת חוזה.

84. התובעים ביקשו להסתמך בעניין זה על עדותו של פרופ' צ'רלסוורת, אלא שהוא לא ידע להעיד מה שינה את דעתה של פרופ' ג'נסן, אלא רק הניח, בהסתמך על ההתכתבויות בינה ובין הנתבע, כי לדברים שנאמרו שם הייתה השפעה על עמדתה (פרוטוקול מיום 21.7.2014, עמודים 139 – 140). עד נוסף אליו הפנו התובעים היה פרופ' רולסטון - היסטוריון אשר ישב בפאנל של נשיונל גיאוגרפיק. מהתצהיר שמסר פרופ' רולסטון עולה כי לאחר שהתקיים פאנל המומחים התנהלה התכתבות נרחבת ביניהם, כאשר מספר מלומדים סברו כי התזה המוצגת בסרט ההמשך שגויה ולא ניתן להציגה באופן זה. לאחר שהתובע נדרש להוסיף כתובית אזהרה כי יש החולקים על האמור בסרט, נשלחה למומחים הודעה כי הוחלט להקרין את הסרט בערוץ דיסקברי. פרופ' רולסטון הצהיר כי אינו זוכר ששמו של הנתבע או דעתו על הסרט עלו בשלב כלשהו שם הדיונים בין המומחים.

85. פרופ' רולסטון אכן העיד כי בפגישה הראשונה שהתקיימה בנוגע לסרט עוד לא הייתה לפרופ' ג'נסן (אליה נשלחו חלק ממכתביו של הנתבע כמפורט לעיל) עמדה מגובשת בנוגע לסרט (פרוטוקול מיום 31.12.2013, עמוד 55, שורות 11 – 29 וכן ראו עמוד 57), אך יחד עם זאת העיד כי: **"כן, כי אני עבדתי בשבילים וניסיתי להביא למצב שבו הם יוכלו להריץ את הסרט, גם לשמור על אמינות בקרב אנשי האקדמיה. אבל הם אמרו לי באיימיל בדואל שלהם ששמחה לא היה מוכן לערוך כל שינוי, לכן הם נמצאו במצב של מבוי סתום. אני רוצה להעיר שהתאריך של אותו דוא"ל בו ערוץ נשיונל גיאוגרפיק אומר שהוא במבוי סתום ושיש בעיה הינו זמן רב לפני אותן הודעות דוא"ל מג'וזייס לפרופ' ג'נסן. התאריך הדוא"ל של נשיונל גיאוגרפיק הוא 4.7.2011"** (פרוטוקול מיום 31.12.2013, עמוד 63, שורות 24 – 29).

86. עדות נוספת שהתובעים ביקשו להסתמך עליה היתה עדותו של מר סטיב ברנס, דירקטור מנחל של חברת מדיה המייצרת תכניות לרשתות שידור שונות (להלן: **"מר ברנס"**), אשר שימש בעבר כבעל תפקיד בנשיונל גיאוגרפיק, וקיבל, בין היתר, את ההחלטה לרכוש את סרטם של התובעים (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 28). אלא שמר ברנס העיד מתוקף ניסיונו ולא מידיעה אישית, משום שבזמן התרחשות האירועים הרלוונטיים לתביעה הוא כלל לא עבד בערוץ. לפיכך, לא ניתן לראות בהשערותו כי ביקורת מהסוג שהועלתה על ידי הנתבע עשויה להשפיע על קבלת ההחלטה לבטל את ההסכם (פרוטוקול מיום 11.7.2013, עמוד 25, שורות 25 – 30) כראיה מספקת לצורך קביעת קשר סיבתי בין מעשי הנתבע וההחלטה לבטל את ההקדמה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

87. למעשה, גם התובעים הודו בסיכומיהם כי החלטה על ביטול הסרט התקבלה על ידם נוכח הודעת הערוץ על כוונתו לבצע שינויים מפליגים ולא מוסכמים בסרט ולכן גם נחתם בין הצדדים הסכם לביטול שידורו של הסרט (מוצג 5/נ).

88. לפיכך, המסקנה המתבקשת היא כי לא הוכח קשר סיבתי בין מעשיו של הנתבע ובין ביטול ההסכמים השונים להקרנת סרטי התובעים. בהתאם אף לא קמה עילת תביעה לפי סעיף 58 לפקודת הנזיקין הקובע את יסודות העוולה של "שקר מפגיע", משום שלא הוכח כי הפרסום הוא שהוביל לנזקים הנטענים של התובעים.

ד(4). הסעד

89. בהתאם למסקנות דיון זה ולאור הסכמת הצדדים, אכריע בשאלת הפיצויים על דרך הפשרה, זאת בהתאם להוראות הקבועות בחוק איסור לשון הרע. סעיף 7א לחוק, אשר סעיף קטן (ג) בו רלבנטי לענייננו, קובע כך:

"7א. (א) הורשע אדם בעבירה לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק; חיוב בפיצוי לפי סעיף קטן זה, הוא כפסק דין של אותו בית משפט, שניתן בתובענה אזרחית של הזכאי נגד החייב בו.

(ב) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע פיצוי שלא יעלה על 50,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק.

(ג) במשפט בשל עוולה אזרחית לפי חוק זה, שבו הוכח כי לשון הרע פורסמה בכוונה לפגוע, רשאי בית המשפט לחייב את הנתבע לשלם לנפגע, פיצוי שלא יעלה על כפל הסכום כאמור בסעיף קטן (ב), ללא הוכחת נזק.

(ד) לא יקבל אדם פיצוי ללא הוכחת נזק, לפי סעיף זה, בשל אותה לשון הרע, יותר מפעם אחת.

(ה) הסכומים האמורים בסעיף זה יעודכנו ב-16 בכל חודש, בהתאם לשיעור עליית המדד החדש לעומת המדד הבסיסי; לענין סעיף קטן זה –

"מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"המדד החדש" – מדד החודש שקדם לחודש העדכון;

"המדד הבסיסי" – מדד חודש ספטמבר 1998."

90. בענייננו, טענו התובעים, כי פרסומיו של הנתבע נעשו מתוך "כוונה לפגוע" ועל כן ראוי לפסוק להם כפל פיצוי על כל אחת מההתבטאויות המקימות לשון הרע. בעניין דנון תקשורת עסקתי בהרחבה ביסוד "הכוונה לפגוע" הקבוע בסעיף 7א(ג) לחוק. באותו עניין, הפניתי לפסיקתו של

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

בית המשפט העליון בפרשת יפת, שם הבהיר הנשיא (כתוארו אז) ברק כי הטלת אחריות פלילית בגין לשון הרע תהא מוצדקת רק בנסיבות מסוימות:

"נראה לי, כי אמת מידה זו היא, אם הפרסום נועד לפגוע בשמו הטוב של אדם אם לאו. כך, למשל, כאשר המפרסם פועל מתוך "כוונות רעות ומזימות ארסיות" - כלשונו של השופט אגרנט (ע"פ 24/50 [19], בעמ' 1160) - או כאשר מהפרסום עולים "הזדון והרשעות" - כלשונו של השופט עציוני (ע"פ 364/73 [20], בעמ' 635) - מתגבש אותו אינטרס ציבורי, המצדיק לא רק אחריות אזרחית אלא גם אחריות פלילית (השווה י' זמיר "חרות הביטוי כנגד לשון הרע ואלימות מילולית", ספר זוסמן (דף-חן, תשמ"ד) 149).

כפי שהבהרתי בעניין דנון תקשורת:

"בהתאם לכך, בפרשת יפת נקבע, כי אין די בהוכחת צפייה ברמה קרובה לוודאות לאפשרות התרחשות הפגיעה, לשם הוכחת "כוונה לפגוע", והקמת אותו "אינטרס ציבורי"... לפיכך, נפסק בעניין ביטון, כי אין להחיל את כלל הצפיות על עבירת לשון הרע. כדי לבסס את האישום הפלילי, חייב התובע להוכיח, כי מי שפרסם את לשון הרע, התכוון לפגוע באופן ממשי באמצעות הפרסום. על הלכה זו, כי הכוונה הנדרשת צריכה להיות כוונה של ממש ואין די בצפיות, חזר בית המשפט ברע"פ 2660/05 יוסף אונגרפלד נ' מדינת ישראל, (ניתן ביום 13.8.2008).

כמוסבר שם, "הדברים ביחס לדרישת ה"כוונה לפגוע" נאמרו, אמנם, בהקשר לסעיף 6 לחוק, אך אני סבור כי הם ישימים גם לענייננו כמבחן לו בית המשפט נדרש לכפל הפיצוי, ככל שהם מתייחסים לדרישת הוכחת "הכוונה לפגוע" בעולת לשון הרע, כאמור בסעיף 7א(ג) לחוק (ראה גם: פסק דינה של השופטת דר' דפנה אבניאלי בת.א (ת"א) 68804/04 ע"ד ישראלה שמעוני קנר נ' יהודה שכטר (פורסם בנוב, 31.12.2006) (פסקה 14 לעניין דנון תקשורת).

בענייננו, דומני כי יש להבחין בין שני סוגי הפרסומים שהוכרו כמקימים עילת תביעה בלשון הרע;

ביחס למאמרים אשר פורסמו באתר האינטרנט של הנתבע - ניתן לקבוע כי לא הוכח בסיס ראיתי מספק לקיומה של "כוונה לפגוע", לאור העובדה שמדובר בעניין ציבורי, כאשר הנתבע הוא אקדמאי שראה לנכון להתריע על עובדות אשר בתפישתו מהוות פגיעה ביושרה המקצועית ובתחום כולו. בנסיבות אלו נטייה הפסיקה היא להקל עם המפרסם ולא להחמיר אתו.

לשון הרע נעשתה, אך אין לראותה ברף הגבוה של החומרה המחייב כפל הפיצוי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138-10 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

כפי שהבהרתי בעניין דנון תקשורת: "בניגוד לקביעה זו, אני סבור כי אין להסיק מהקביעה בדבר העדר "תום לב" כי הפרסום נעשה בהכרח מתוך "כוונה לפגוע" ... המונחים "תום הלב" ו"כוונה לפגוע" בהקשר של החוק נבדלים זה מזה, ולגביהם צוין כי: "ייתכנו מקרים שבהם ייקבע שהפרסום לא נעשה בתום לב למרות שאיש לא ייחס למפרסם חוסר יושר או כוונה רעה, ומאידך גיסא ייתכנו גם מקרים שבהם לא יהיה ספק שלמפרסם היו מניעים זדוניים ולמרות זאת ייקבע שדרישת תום הלב שבסעיף 15 התקיימה בפרסום." (אורי שנהר דיני לשון הרע (הוצאת נבו, 1997) (להלן: "שנהר"), עמ' 260) וכן: "ייתכנו מקרים שבהם יקבע בית המשפט שהפרסום נעשה ללא כל זדון וללא כוונה לפגוע בנפגע ובכל זאת לא התקיים יסוד תום הלב, שכן "העדר זדון, כשהוא לבדו, אינו מוכיח עוד תום לב." (שנהר, עמ' 263)". (פסקאות 22 – 23 לפסק הדין).

מנגד, ביחס להתכתביות הנתבע עם הגורמים השונים באוניברסיטת צפון קרולינה בשרלוט ניתן לקבוע כי התקיים היסוד של "כוונה לפגוע". שליחת הכפשות והאשמות במעשים פליליים לאוניברסיטה המעסיקה את שותפו של התובע ליצירה, אשר אף סייעה לביצוע המחקר המתואר בסרטי התובעים, מלמד על כוונה של ממש לפגוע בעסקיו של התובע ולא רק להביא לידיעת הציבור פגמים נטענים בעבודתו. ביחס לפרסומים אלו המסקנה המתבקשת היא כי הסעיף הרלוונטי הוא סעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע.

91. לאור כל האמור לעיל, אני סבור כי במקרה שלפניי, ביחס לארבעת הפרסומים ברשת האינטרנט - סכום הפיצוי המקסימלי עומד על סך של 69,316.87 ₪ בהתאם להוראת סעיף 7א(ה) לחוק איסור לשון הרע. לאור כל האמור לעיל ומכח הסמכות שניתנה לי על ידי הצדדים לפסוק בפשרה אני סבור כי ראוי יהיה לפסוק פיצוי ללא הוכחת נזק מכח סעיף 7א(ג) לחוק איסור לשון הרע בסך של 36,000 ₪, בגין כל הפרה, משמע על הנתבע לשלם לתובעים בגין הפרות אלו סך כולל של **144,000 ₪**.

באשר לששת הפרסומים שנשלחו לאוניברסיטה - סכום הפיצוי הסטטוטורי מוגבל לסכום מקסימלי העומד כיום על סך של 138,633.74 ₪ בהתאם להוראת סעיף 7א(ה) לחוק איסור לשון הרע. לאור כל האמור לעיל ומכח הסמכות שניתנה לי על ידי הצדדים לפסוק בפשרה, אני סבור כי ראוי יהיה לפסוק מכח סעיף 7א(ג) לחוק בגין כל הפרה סך של 82,000 ₪, משמע על הנתבע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 11-10-22138 יעקובוביץ ואח' נ' זיאס

תיק חיצוני:

ה. סוף דבר

נוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי דין התביעה להתקבל כמפורט לעיל ואני פוסק כי על הנתבע לשלם לתובעים:

פיצויים:

סך כולל של 636,000 ₪.

הוצאות:

75% אחוז מסכום האגרה ששולמה על ידי התובעים בתוספת 50% מסך ההוצאות האחרות שהוציאו לניהול המשפט (למעט שכ"ט עו"ד) ובלבד שסכום זה (המחצית) לא יעלה על 36,000 ₪.

שכ"ט עו"ד:

כמו כן, ישלם הנתבע לתובעים שכ"ט עו"ד בסך כולל של 90,000 ₪.

הפיצויים, ההוצאות ושכ"ט עו"ד הנ"ל ישולמו בתוך 30 יום מהיום וממועד זה ואילך יתווספו להם הפרשי הצמדה וריבית כחוק.

ניתן היום, כ"א סיוון תשע"ה, 08 יוני 2015, בהעדר הצדדים.

יעקב שימון, שופט